26 HAZİRAN 1965
FİATI : 125 KURUŞ

AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE DERGİSİ

PARLÂMENTODA UYUTULAN MESELE: TOPRAK REFORMU

TURHAN KAPANLI

gene dev çekiliş

gene 7 milyon

dev çekiliş

Birinci DEV ÇEKİLİŞ'ten faydalanamıyanlar için işte yeni bir fırsat: Türkiye İş Bankası gene bir DEV ÇEKİLİŞ yapıyor... tasarruf sahiplerine gene 7 MİLYON dağıtıyor. Türkiye İş Bankasında vadeli her 100 liranız, vadesiz her 200 liranız için ayrı bir kur'a numarası alırsınız. Tasarruflarını Türkiye İş Bankasına yatıranlar daima memnun kalmışlardır.

TÜRKİYE BANKASI

paranızın... istikbalinizin : emniyetidir

(Yeni Ajans: 2675 — 378)

KARADENİZ'DEN KIZILDENİZ'E

Arkeolog adayı ve Sanat Tarihi öğrencisi Engin Yücel, denemeyi adım adım takip etti. Aşağıdaki resmi, çok bozuk olan Tebuk - Tehma yolunda çekti.

Yol demek için 1000 şahit ister

Adapazarı fabrikasında imal edilen U.S. Royal lâstikleri bu yıl çetin bir denemeye tâbi tutuldu. U.S. Royal lâstikleri ile teçhiz edilen Ulusoy Hac kafilesindeki vasıtalar Karadeniz Kızıldeniz arasındaki denemeyi gidip-gelme 35 günde tamamlayıp Samsun'a döndü. Binlerce kilometre yapan, kızgın güneşte çölleri aşan, bıçak gibi keskin kayalar üzerinden geçen lâstiklerden biri Noter huzurunda, yenisi ile mukayese edildi ve evsafından birşey kaybetmediği, sapasağlam olduğu resmî zabıtla tesbit edildi.

Siz de kalitesi denenmiş U.S. Royal lâstikleri ile vasıtanızı donatınız. Denemede kullanılan lâstikler herhangi bir Royal bâyiinden alabileceğiniz U.S. Royal'lerin eşidir.

Harika birleştirici CVC yalnız U.S. ROYAL lâstiklerinde vardı

Sayı: 575 Cilt: XXXIII Yıl:12

Sahibi ve Başyazarı:
Metin Toker

Yazı İşleri Müdürü

Y. Yüksel Erdem

Bu sayıda **Yazı** Kurula :

İÇ HABERLER KISMI: Kurtul Altuğ, Güneri Civaoğlu, Teoman Erel, Egemen Bostancı (İstanbul), Seyfi Özgenel (İzmir) — DIŞ HABERLER KISMI: Halûk Ülman — MAGAZİN KISMI: Jale Candan. Tüli Sezgin, Hüseyin Korkmazgil — SİNEMA: Nijat Özön — KİTAPLAR: İlhami Soysal.

Kapak Kompozisyonu

SAN Organizasyon
Erkal Yavi

Kapak Baskısı

Rüzgârlı Matbaa

Fotoğraf

T.H.A.
Erdoğan Çiftler

Klişe

Hürriyet Klişehanesi
Birlik Klişe Atölyesi

Abone Şartları

3 aylık	(12 nüsha)	12.50 lira
6 aylık	(25 nüsha)	25.00 lira
1 senelik	(52 nüsha)	50.00 lira

İlân Şartları

Santimi 20 lira
3 renkli arka kapak 3000 lira

AKİS Basın Ahlak Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Dizildiği yer

Rürgarlı Matbaa

Basıldığı yer

Hürriyet Matbaası
Ankara

Basıldığı tarih

23.6.1965

AKİS

HAFTALIK
AKTÜLİTE
DERGİSİ
RÜZGARLI SOK.No:5
ANKARA TEL.11 89 92
P.K. *532*

AKİS

Kendi Aramızda

Sevgili AKİS Okuyucuları,

Tokerlerin ziyaret ettikleri Moskova
"Adım adım Sovyet Rusya"

İki hafta sonra AKİS, yalnız Türkiye için değil, bütün dünyada bir gazetecilik hadisesi teşkil edecek olan bir yazı serisine daha başlamaktadır. Şu satırların okunmakta olduğu sırada Başyazarımız Metin Toker onbeş günlük, son derece ilgi çekici bir Rusya seyahatinden dönmüş olacaktır. Metin Toker, Sovyet Rusya Gazeteciler Birliğinin özel davetlisi olarak yaptığı bu seyahatte programı kendisi tesbit etmiş ve ruslar Başyazarımızın istediği her şeyi kendisine göstermişler, istediği yerleri gezdirmişlerdir. Bu belki de bir gazetecinin, Sovyetler Birliğinde yaptığı en cazip seyahat olmuştur.

Metin Toker bu seyahatin intibalarını sizlere, şimdiye kadar alışılmamış olan bir tarzda anlatacaktır. Yazıları okuyanlar seyahati âdeta kendileri yapmış gibi olacaklardır. Bu yeni tarz, AKİSin pek çok şeyi gibi hemen taklit edilirse hiç şaşmamak lazımdır. "Bilinmeyen Ülke - Adım Adim Sovyet Rusya" serisi bütün Türkiyede derin akisler yaratacak ve tamamile objektif, gördüklerini olduğu gibi anlatacak, kompleksi de, peşin hükmü de bulunmayan Metin Tokerin kaleminden umumî efkâr büyük kuzey komşusunun gerçek yüzünü görüp tanıyacaktır.

Metin Tokerin Rusyada olması sebebiyle bu hafta onun sayfasında bir misafir imza bulacaksınız: Orhan Erkanlı

Saygılarımızla

Kurtul Altuğ

AKİS

Yıl: 12 Sayı: 575 26 Haziran 1965 Cilt: XXXIII

HAFTALİK AKTÜALİTE MECMUASI

YURTTA OLUP BİTENLER

Tarım Bakanı Kapanlı, Senatoda görüşmeleri takip ediyor

Sessiz ve sürekli alkışlar , Paşam!

Toprak reformu

Olmazsa olmaz!

(Kapaktaki Bakan)

Tarım Bakanı Turhan Kapanlı haftanın başında bir AKiS'çiye politikayı şöyle tanımladı:

"— Klâsik tarif dışına çıkmağa ve politikanın yeniden tarifini yapmağa mecburuz. Tersi ile politika herhalde adam kandırmak değildir..."

Bu tanım, Kapantının kendisini de bağlamaktadır ve pek yakında. Bakanın bu tarifte ne derece samimi olduğu kesin olarak anlaşılacaktır. Zira idare-i maslahata politikacı, Türkiye için hayatî önem taşıyan bir konuda uzunca bir süredenberi belirli bir oyunu sürdürmekte ve Kapanlının çizdiği hudutlar dahilinde adam kandırma sanatını mükemmelen icra etmektedir. Hayatî konu, Toprak Reformudur ve yirmi yıldanberi bir yılan hikâyesi haline gelmiştir. Ancak, hangi çevrelerden gelmekte olduğu kesinlikle bilinen itiraz seslerine ve yelkenlerini bu çevrelerin rüzgârı ile şişiren idare-i maslahatçı politikacının bu tutumuna rağmen toprak reformu, artık bir vakıa olarak kendini- kabul ettirme yolundadır,

Hükümetleri toprak reformuna zorlayan faktörleri, hemen hergün gazetelerde yer alan, açık oturumlarda, üniversite koridorlarında sık sık tekrar lanan birkaç rakamla tanımlamak mümkündür. Bu rakamlar daha eskiden alınarak ve meselâ 1950 lerdeki istatistiklerle karşılaştırılarak ortaya dökülecek olursa, toprak reformunun "olmazsa olmaz" niteliği daha açık bir şekilde anlaşılacaktır.

Hizmet Emniyeti

Orhan ERKANLI

Sosyal ve ekonomik problemler ve bunları yenmek için düşünülen sentezci veya doktriner hal tarzları iç politikanın ağırlık merkezi haline geldi. Seçim çarkları bu mihverler etrafında dönecek gibi görünüyor. Politikaya akıl ve bilginin daha geniş çapta hakim olmağa başladığım gösteren bu durum, gelecek için ümid ve güven vericidir. Uyanan Türkiyenin halkı, din ve his ticareti, vatan ve millet edebiyatı yapan politikacı tipine sırtını denerek, kendisine insanca yaşama imkânları arayan, bulduğu hal tarzlarını açık ve kesin bir şekilde anlatan politikacıları aramağa başlamıştır.

Türkiyenin taşı toprağı, yaşlısı genci talep halindedir. İhtiyaçların çok çeşitli ve geniş oluşu isteklerin şiddetini arttırmakta ve dolayısiyle Ayasofyayı cami yapmak. XIX. asır liberalizmini getirmek isteyenlerden bütün ticarî ve sınai faaliyetleri devletleştirmeyi teklif edenlere kadar çok değişik ve çelişik bir durum meydana gelmektedir. Gerek bu uyanışı şuurlu bir tempo île devam ettirmek ve gerekse ulaştığımız seviyeyi daha da yükseltmek, kutuplanarak birbirinden uzaklaşan fikir ve metod akımları yerine birbirine yaklaşan, birbirini tamamlayan yönlerde birleşmek suretiyle politikayı daha verimli, daha yumuşak bir faaliyet haline getirmek mümkündür. Bizde seçim mücadelelerini. Büyük Millet Meclisi çalışmalarını, hattâ Belediye ve Şehir Meclisleri çalışmalarını güçleştiren, verimi azaltan, bacan halkın politikacıya olan güveninin sarsılmasına ve politikadan soğumasına tesir eden temel faktör, hizmet güvenliğinin, kişisel güvenliğin henüz tam mânasile sağlanamamış olmasıdır.

1961 Anayasasına ve kişisel hakları, hürriyetleri teminat altına alan bir çok kanuna rağmen türk vatandaş, ları, fert olarak, müesseseler olarak, tam bir güvenlik içinde değildirler. Her fert, toplum içinde bir fonksiyon ifa eder. Bu fonksiyonun, hizmetin, kanunlarla olduğu kadar idari mekanizmanın tutumu, halkın davranışları ve değer hükümleriyle de fiilen gerçekleştiğini görmek ister.

Batı dünyasında, seçim mücadeleleri ne derece şiddetli olursa olsun, halk, neticeyi sükûnet ve emniyetle karşılar. Çünkü bir partinin iktidardan uzaklaşması ve bir diğerinin iktidara gelmesi vatandaşın hayatı üzerinde önemli değişiklikler yapmaz. Yani bizde çok zaman görüldüğü ve bugün de korkulduğu gibi me - selâ "A" partisi iktidardan düştü diye bu partiden olanların işine son verilmez, terfiine mâni olunmaz, ticari ve sınaî faaliyetleri türlü oyunlarla tahdit edilmez. Türki. yede, geçmiş devirlere ait fena hatıralar vatandaşın kafasından çıkmamıştır ve maalesef, idarenin tarafsızlığı, sadece kanunların tatbik edileceği, keyfiliğin önleneceği iddialarına rağmen vatandaş, kendi partisi kazanırsa hayatının daha iyi. daha mutlu ve müreffeh olacağı, kaybettiği takdirde herşeyîn bozulacağı, hatta mahvolacağı kanaatindedir.

Devletin teminatı altında olması gereken idare edilenlerle, sadece ve sadece devletin hizmetinde olmaları şart olan idare edenler hem birbirlerine inanmamakta ve hem de kendi hizmet ve faaliyetlerinin devamlılığına güvenmemektedirler. Bu hal parti mücadelelerini, çok şiddetli, Kırıcı, bir ölüm - kalım savaşı haline getirmekte ve hizmet erbabını, nizam ve hatta ahlâk dışı tedbirler aramağa zorlamaktadır. Aslında sosyal müesseselerde zaman zaman görülen düzensizliklerin, verim azlığının kaynağı bu fizyolojik faktördür. Kendi işinden, mevkiinden, cemiyet içindeki fonksiyonunun devamlılığından" emin olamıyan ve"bu emniyetin ancak iktidardaki partiye veya partilere sığınmakla sağlanabileceğine inanan vatandaşlar ister istemez iktidarın âleti olmaktadırlar. E1. bette bunun istisnaları da vardır. Ancak, istisna kaideyi bozmaz. Kaide budur ve bu kaide mutlaka yıkılmalıdır. Aksi takdirde, devletin yetkili organları tarafından alınan en doğru, en başarılı kararlar, halka intikal edinceye kadar maksat ve mahiyetini kaybederek, belirli siyasi teşekküllerin, grupların ve hattâ kişilerin çıkarlarına yariyan bir tatkibat halinde kalmağa mahkûmdur. Yalnız devlet sektöründe değil, özel sektörde de durum budur. İşveren, işçi.memur. müstahdem, hülasa toplum içinde bir fonksiyon ifa eden herkes, kendi yakın çevresinden hükümet katına kadar her kademedeki devlet ve diğer sosyal müesseselerin yetkilileriyle iyi geçinmek, onlara yaranmak, kanun ve nizam dışı olsa dahi, onların arzularım yerine getirmek mecburiyetini hissetmektedir. Bu emniyetsizlik havası içinde sosyal güvenlik sağlanamaz, sosyal adalet gerçekleşemez. Halbuki Türkiyenin Anyasa ile kesinleşen devlet felsefesi sosyal adalet, sosyal güvenlik ilkelerinin gerçekleşmesi temeline dayanır. Bu temelin harcı ise "Kişi güvenliği - Hizmet emniyetindir.

Hükümette, mahalli idare kademelerinde ve hattâ Kızılay, Yeşilay, Hava Kuruma v.s. gibi sosyal hizmet kurumlarında iktidar değişikliği olduğu anda, en baştan en sona kadar bütün hizmetlilerde bir korku, bir endişe, bir yalpa başlıyor ve maalesef birçoklarının korktukları baslarına geliyor. Yani umum müdüründen hademesine kadar her şahıs bir tek kıstasa, "iktidarımız için faydalıdır veya zararlıdır*' kıstasına tâbi tu uluyor ve zararlı olduğuna kanaat getirilenler işten çıkarılıyor, pasif hizmetlere'veya diğer bölgelere naklediliyorlar. Bu şahısların memleket için, müessese için faydalı olup olmamaları, liyakat ve basarı durumları çok defa dikkate alınmıyor. Haksızlığa uğrayanlara» müracaatları ise ya eski kararın teyidi veya durumun oyalanması ile sonuçlanıyor. Müspet kararlar olursa bunlar da kendini devlet içinde devlet sanan "Küçük Prenslerdin türlü oyunlarıyla uyguIanmıyor. Danıştay kararları dahi hu Kategoriye dahildir.

Bu durumdan kurtulmak elbette ki memleketin umu--i şartları, milletimizin sosyal seviyesi gibi faktörlere tabidir. Bu, müstakil ve münferit bir mesele olarak ele alınamaz. Ancak yapılacak bazı işler ve bunları yapmakla sortimin olanlar vardır.

Bugüne kadar dalma yuvarlak lâflı nutuklar dinlemiş olan vatandaş artık, gelecek iktidarın kendisine ne getireceğini ve kendisinden ne götüreceğini hesaplamaktadır. O halde işe bu noktadan başlamak, vatandaşı fikir, kanaat, inanış ve vicdan hürriyetleri bakımından bağımsız hale getirmek, kişi ve hizmet güvenliğini sağlamak zorundayız.

Rakamlar konuşunca..

1952 yılının sonbaharında yapılan bir ankete göre, Türkiyedeki çiftçi ailelerinden üçte ikisi, toprağın ancak beşte birini işlemekte ve her birinin elindeki toprağın büyüklüğü 20 dönümü biraz aşmaktadır: Öte yandan, yekûn çiftçi sayısının dörtte biri ise, ekilebilen toprakların yüzde 70'ini ellerinde bulundurmakta ve bunların her birinin işlediği toprak 220 dönümü geçmektedir.

Bu îkî rakam, 1952 yılında Türkiye de büyük bir toprak açlığı bulunduğunu ortaya koymaktadır. Aradan geçen onüç yılda ise, nüfusun gösterdiği hızlı artış sonucu, bu açlık âzami hadde ulaşıma, bir diğer deyimle, bıçak kemiğe dayanmıştır. İstatistiklere göre, tarımla uğraşan nüfus yılda 100 bin aile artmaktadır. Bu korkunç artış hızına karşılık, ekonomide yegâne sabit unsur olarak kabul edilen toprak miktarı değişmemiş ve bölüne bölüne, yıllar sonra, "sonsuz bölünme sıfıra müncer olur" kaidesine örnek teşkil edecek hale gelmiştir. Sıfıra müncer olan, toprağın miktarı değildir. Bu matematik kaide, verim açısından düşünülmelidir. Verimin böylece asgarî hadde düşüşünün başlıca nedenini, toprağın, çok hızlı artan nüfus sebebiyle pek küçük Ünitelere ayrılmış olması teşkil etmektedir. Meselâ gene 1952'de çiftçi ailelerinden ancak yüzde 5'inin işletmesi tek bir arazi parçası üzerinde bulunmakta, yüzde 95'i ise birbirinden uzak mesafelerde çeşitli parçalar üzerinde tarım yapmaktadır. Hattâ bunların yüzde 22'si 10 veya daha faz la sayıda toprak parçasında faaliyet göstermektedir 1963'te ise yekûn parça sayısı yüzde 30 oranında artarak 20 milyonu bulmuştur. Bu rakamlar, aradan geçen yıllar zarfında daha da art nuş bulunmaktadır. Bu durum, yollar ve su arkları sebebiyle arazi israfı, teksifi ziraati önleyici unsurlar, zaman kaybı gibi nedenlerle de verimin düşmesine yol açmakta, arazi ihtilâflarını artırmaktadır.

Arazi mülkiyet ve tasarruf durumu ile ilgili bu düzensizliğin menfi yönde etkilediği tek. alan tarımsal üretim ve ekonomiden ibaret değildir. Bıı bozuk düzen, aynı zamanda, üretimde teknik gelişimi de engellemektedir. Gerçekten, yeteri kadar araziye sahip olmıyan çiftçinin gerek teminat ve gerekse malî imkânları kısır kalmakta, teknik gelişmelerden yararlanmanın tek yolu olan banka kredilerinden çiftçi yararlanamamaktadır. Kara sabanın yerini makineler alamamakta, gübreleme, sulama gibi faaliyetler de dededen kalma metodlarla yapılmaktadır.

5 Yıllık Plâna göre, tarımsal gelirlerin yüzde 52'si çiftçinin yüzde 10'unun elinde toplanmaktadır. Geriye kalan yüzde 90 ise, aynı gelirin ancak yüzde 48'ini paylaşma durumundadır. Düzen bu olunca, traktör de, kredi de, suni gübre, modern sulama tesisleri de sadece bu yüzde 10'a yara-

Kapanlı kendi otomobilinde ve makam otomobilinde

Tebdil-i mekândaki ferahlık

maktadır. Meselâ 1954 - 1965 yıllan a-ırasında tanım kredileri yekûnu 10 misli artmış, ama biraz önce belirtilen teminat nedenleri yüzünden bu krediler tarımla uğraşan nüfusun yüzde 10 pintin elinde toplanmıştır. Traktör, diğer modern tarım araçları ve teksifi tarım unsurları için de durum aynıdır.

Toprak reformu sadece topraksız köylünün toprağa kavuşturulması demek değildir. Bunun yanısıra, verim kriterine göre, toprağın asgari üniteler halinde dağılımım da hedef güttüğünden yapılacak ıslahatla çiftçi daha geniş bir hareket serbestisi ve mali imkana kavuşacak, teknolojik ilerlemelerden faydalanabildiği gibi, verimi artma nitelikte koruma tedbirlerini de alabilecektir.

Servet ve gelir dağılışındaki uçurumlar toplumda sınıf farklarının doğ masına, çok büyük toprak sahiplerinin, bu ekonomik üstünlüklerini siyasi nüfuz vasıtası haline getirmelerine sebep olmaktadır. Nitekim Turhan 'Şahinin tasarısında bu hususa değinilmekte ve şöyle denilmektedir:

"Bu. bir taraftan zümre demokrasisi yaratırken, hallerinden memnun olmıyan kalabalık kitleler, toplumun zaafiyet unsuru ve huzursuzluk kaynağı durumuna girebilirler."

Köyden çehre akımın nedenini, şehhrieriri cazibesinden çok, köyün itme gücü teşkil etmektedir. Böylece, şehir ve kasabaların çevresini, her geçen gün çaplan biraz daha büyüyen gecekondu çemberleri sarmaktadır. Gecekondu mahalleleri ise her bakımdan çözümü son derece çetin problemler yaratmaktadır.

İşte bu nedenler, toprak reformunu zorunlu kılmaktadır.

Akıl için yol birdir

Türkiyede en sağdan salon sosyalistine ve aşın sola kadar hemen her çevrede toprak reformundan söz edilmekte, ama bunun ne tanımı üzerinde birleşilmekte ve ne de bunu bir icraat haline getirme yolunda samimi bir çaba sarfedilmektedir. Meselâ TÎP'e göre, tarımla uğraşan herkesin toprağı olması lazımdır ki bu, toprağın 40'ar dönümlük ünitelere ayrılması demektir. Verim açısından bakıldığı takdirde, bunun bugünkü duruma bir yenilik, bir gelişme getirmeyeceği açıktır, AP'ye göre ise -görünüşte başka olmakla beraber-, toprak reformu bir müspet icraat değil, sadece oy bakımından hayli pırıltılı ve cazip bir kanundur bir metindir. Yani asıl olan, "Biz toprak reformu kanununu çıkardık" diyebilmek, böylece, mümkün olduğu kadar çok oyu yedeğe alabilmektir. Yoksa statükoyu bozmak, ağaları, geniş toprak sahiplerini rahatsız edici bir uygulama, bu parti-de defterlerden tamamen silinmiştir. Türkiyenin gerçek kuvvetini teşkil eden, fakat sayıları bir hayli az olan aydınlar ise, toprak reformunu mülkiyet, tasarruf ve yerleşme rejiminde verim ve sosyal adalet ilkeleri açısından girişilen bir reorganizasyon işlemi olarak kabul etmektedirler. Bu tanımlardan en doğru olanı, şüphesiz ki, sonuncusudur. Zira tarım sektöründe çalışanların karşı karşıya bulunduktan ekonomik ve sosyal nedenler dikkate alınacak olursa, toprak reformunun ne salt anlamda bir toprak dağıtma işlemi ve ne de büyük işletme sahiplerinin, 5-10 bin dönümlük arazi ağalarının zaten dolgun olan cüzdanlarını biraz daha şişirmek anlamına gelen "Statükoyu muhafaza" demek olmadığı anlaşılır.

Turhan Şahin
Niyet ve kısmet

Bitirdiğimiz haftanın sonunda Pazar günü, bağımsız Aydın milletvekili Orhan Apaydın, kendisiyle konuşan bir AKİS muhabirine, bu konuda şöy le dedi:

"-— Geçen gün toplanan Karma Komisyona geldiğimde, Turhan Şahinin hazırlamış olduğu tasarıyı yermeye niyetliydim. Ama adamlar öyle bir tasan getirmişler ki, dört elle Şahinin Toprak Reformu Kanun Tasarısına sarıldım..."

Apaydının bahsettiği " Şahinin tasarısında toprak reformu ve amaçları şöyle tanımlanmaktadır:

"Bu kanunun uygulanması bakımından toprak reformu; yurt ziraatinin geliştirilmesi, toprak varlığının korunması ve özellikle tarımla uğraşanların refahının sağlanması için arazi mülkiyeti, tasarruf ve işletilmesine ilişkin toprak statüsünü ve bu kanunun uygulanmasının gerektirdiği tarımsal yerleşimi yeniden düzenlemektir."

Bu tanımla ortaya çıkan toprak reformu unsurlarını şöyle sıralamak mümkündür:

Tarımın geliştirilmesi, toprak refahının korunması, tarımla uğraşanlara belirli bir refah seviyesinin sağlanması ve bunun için de mülkiyet, tasarruf, işletme ile yerleşme rejimlerinin yeniden düzenlenmesi...

Böylece reform, dar anlamıyla salt bir toprak dağıtımı işlemi olmaktan çıkmakta, kârlılık ve verimlilik esasları çerçevesinde, sosyal adalet ilkesini gerçekleştirici bir nitelik kazanmak tadır.

önümüzdeki günlerde Parlâmentoda görüşmelerine ballanacak olan Tasarı, bu tanımı ve amaçları hareket noktası alarak hazırlanmış bir tasarıdır.

Yılan hikâyesi

Geçirdiğimlz haftanın sonlarında Cuma günü saat 13'de biten Bakanlar Kurulu toplantısından sonra Millî Eğitim Bakanı Cihat Bilgehanın yaptığı bir açıklama, Başbakanlık önünde saatlerdenberl bekleşmekte olan genç gazeteciler için, kelimenin tam anlamıyla, bir sürpriz teşkil etti. Bilgenhan:

"— Toprak Reformu Tasarısının Üçüncü Koalisyon tarafından yüksek Meclise sunulan metin üzerinden mü-, zakere edilmesi ve bazı maddeler hakkında Hükümet görüşünün mahfuz tutulması kararlaştırılmıştır"' diyordu.

Bilgehan sözlerini henüz tamamlamıştı ki, gazetecilerden biri bıyık altından gülümseyerek, Bilgehanın duyamıyacağı bir sesle, espriyi yapıştırdı:

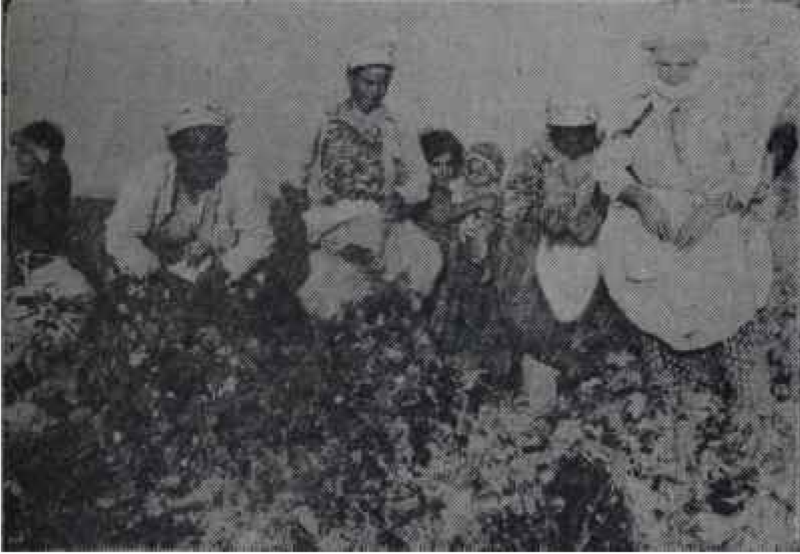
"— AKÎS artık buna 'perhiz ve lahana turşusu' ara başlığını atar.."

Gazeteciyi böyle bir espri yapmağa zorlayan sebep, toprak reformu adlı yılan hikâyesinin son haftalarda geçirdiği safhalar ve özellikle Hükümetin mütereddit, hayli de eğlenceli tutumudur.

Hikâyenin başı çok gerilere, 1940 lara kadar uzanmakla beraber, aktüalite bakımından asıl ilgi çekici gelişmeler son üç aya rastlamaktadır.

Ürgüplü Hükümeti, kuruluşu sırasında, aydın çevrelerden gelecek herhangi' bir tepkiyi önlemek amacıyla, bugün sağlam kuvvetler tarafından benimsenen ne kadar dâva varsa -petrol hariç- hepsini programına almıştı. Böylece, yeni Hükümet hakkındaki, ön - yargı olduğu iddia edilen menfi kanaatlerin üzerine kolaylıkla sünger çekilebileceği sanılmıştı. Ama aradan geçen günler gösterdi ki, bir takım önemli dâvalara sadece Hükümet programında yer ver mek durumu kurtarmağa yetmemekte, aynı zamanda icraat da gerekmektedir. İşte, meselenin eğlenceli safhası da bundan sonra başladı. Zira Hükümeti teşkil eden koalisyon kanatlarının hepsi de, toprak reformu kanununun çıkarılacağı kanaatini verme konusunda birleşmişler, fakat tasarının nitelikleri üzerinde bir türlü fikir birliğine varamamışlardı.

AP, CKMP, YTP ve MP'den yükselen bu türlü türlü sesler, Başbakanlıktaki Bakanlar Kurulu toplantı odasında yankılar yaparken, bir başka ekip son derece yoğun bir çalışma halindeydi. AP'li ünlü toprak ağası Cavit Oral başkanlığındaki bu ekip, Koalisyon kanatlarına mensup milletvekillerinden kuruluydu. Görevleri de Hükümet adına daha önce Turhan Şahin zamanında hazırlanmış bulunan tasarı üzerinde değişiklik yapmaktı. Haydar Özalp, YTPli Zeyyat Kocamemi -Kocamemi de uçsuz bucaksız toprak sahiplerindendir-, Mustafa Kepir -Kepirin bu ekipteki bütün çalışması, yapılan değişikliklerin altına imza atmaktan ibarettir ve kendisini yakından tanıyanlar, onun, çalışmalar boyunca tam olarak anladığı tek işlemin de bu olduğu kanısındadırlar- ve MP'li İsmet Kapısızdan müteşekkil bu ekip, kargacık burgacık, küçük yazılar, karalamalarla, kısa bir süre içinde tasarının altından girip üstünden çıktı, kanunun tatbikini imkânsızlaştırmak, statükoyu korumak için ne mümkünse yaptı.

Pamuk tarlasında çalışan köylü kadınlar
..vur beline kazmayı!

Tehlikeli alâkalar

Haftanın başlarında kendisiyle görüşen bir AKİS muhabirine, CKMP' ye AP'den transfer bir milletvekili şöyle dedi:

"— Ziraat Odalarından bir adam vardır, uzunca boylu. Sık sık gelir giderdi AP'ye. Ama sadece o değil, Ziraat Odalarının hepsinin, Şahin tasarısında yapılan değişikliklerde tesiri olması mümkündür.."

Bu, nihayet bir görüştür. Doğru veya yanlış olabilir. Ama bilinen husus, Şahinin tasarısında yapılmış bulunan değişikliklerin nedense daima büyük ve orta büyüklükteki ziraî işletmeler yararına olduğudur ki, bu zihinlerdeki karanlık istifhamları büsbütün kuvvetlendirmektedir.

Cavit Oral Ağanın başkanlığındaki komisyonun takıldığı ilk nokta, aile işletmeleri ve dolayısiyle ailenin tanımı meselesi olmuştur. Şahinin tasarısında aile kavramı ana, baba ve onların füruu olarak tarif edilmiş ve böylece reformdan kaçınmak isteyen büyük aile işletmelerinde toprağın muvazaalı olarak bölünmesine mâni olunmak istenmiştir. Ama Oralın tükenmez kalemi bu madde üzerinde gezindikten sonra, "füruu" sözünün başında bir "reşit olmıyan" uyarması peydah olmuştur. Bu ise, reşit olan füru için muvazaalı bölünmeye dolayısiyle de cevaz vermektedir.

Oral ve Kocamemi gibi ağaların üstün zekâları daha başka maddelerde de varlığını hissettirmiş ve meselâ eski tasarıda kamulaştırma dışı bırakılacak arazi miktarı tavan 2500 dönüm.. bazı olağanüstü verim ve kârlı üretim unsurlarını bünyesinde bulunduran örnek işletmeler için de 5000 dönüm tesbit edilmişken, esrarengiz komisyonun sihirli değneği bu madde üzerinde de dolaşmış ve ortaya bir "düzenli işletme" deyimi çıkmıştır. Maddenin yeni şeklindeki bu '"düzenli işletme" deyimiyle işletmelerin 5000 dönüm olacağı öngörülmüştür. Türkiyedeki he men bütün orta ve büyük işletmelerin normal kâr ve asgarî teknik imkânlarla çalıştıkları dikkate alınırsa, bu mad deyle, özel şahıslara ait büyük işletmelerin kamulaştırılmasının imkânsızlaştırıldığı anlaşılır.

Ama bu tedbirler de kâfi görülme* miş, "dağıtılacak arazi"yi gösteren maddeye de bir masum ilâvede fayda mülâhaza edilmiştir. Bu ilâve üç kelimeden ibarettir: "Öncelik sırasına göre." Tabii bu "sıra"da, en başta hazine arazisinin, en sonda ise özel şahısların elinde bulunan ve tavanın üstünde kalan arazinin bulunması dikkate alınmıştır.

Üzerinden tükenmez kalem geçen bir diğer madde de, kamulaştırılacak araziye ödenecek bedelde uygulanacak ölçüdür. Şahinin, tasarısında bütün teferruatı ile ve mümkün olduğu kadar âdil bir rakam bulmak için ileri sürdüğü çeşîtli unsurlardan kuvvet alan ölçü, gerçek değer, değişiklikten sonra serbest alım - satım muahıele fiyatı olarak tanımlanmıştır. Görülüyor ki, ağalardan müteşekkil bu komisyon, kamulaştırmayı önleydi bütün, tedbirleri almış ve en sonunda, hiç değilse hazineden mümkün olduğu kadar çok parayı cebe indirmeyi öngören bu son değişikliği de emniyet su-

pabı olarak hazır bulundurmayı ihmal etmemiştir.

Gürültünün sebebi

Çalışmaları tamamlanan tasarı, meseleyi incelemekle görevli Karma Komisyona geldiğinde, o zamana kadar sakin olan ortalık birden karışıvermiştir. Zira İçinde bulunduğumuz ayın başlarında toplanan Komisyonda -bu komisyona da başkan olarak Cavit Oral, CHP'li toprak sahiplerinden Ali Şakır Ağanoğlu ise sözcü seçilmiştir- sorulan ilk soru şu olmuştur:

"— Bu tasarı Hükümetin tasarısı mıdır?"

Bu soruya cevap, bir Tarım Bakanlığı mensubundan gelmiştir:

"— Evet!"

"— Peki. Bakan nerede?"

At yarışları uzmanı bu soruyu da şöyle cevaplandırmıştır:

"— Yoklar. Bakanlığı ben temsil ediyorum.."

Konu, Bakanın gelmesi kaydıyla o hafta Cuma gününe bırakılmıştır. Bu defaki toplantıda ise Bakan gelmiş, fakat değişiklik yapılan maddelerin gerekçeleri gelmemiştir. Toplantının, bitirdiğimiz halta Salı gününe kalmasının sebebi budur.

İşte, gürültüler de bundan sonra başladı. Hükümette akortsuz sesler yükseliyor ve özellikle CKMP'li Devlet Bakanı Mehmet Altınsoy ile diğer CKMP'li Bakanlar, Hükümetten geçmiyen bir tasarının nasıl Hükümet tasarısı olarak takdim edildiğini soruyor lardı. Tarım Bakanı ise, politika hayatında seri halinde devam etmekte o- ' lan potlardan birini daha kırdı:

"— Hükümet bilmiyebilir ama, tasarıyı liderler bilmektedir. Tasarı, Koalisyona mensup partilerin temsilcileri tarafından hazırlanmıştır.."

Ertesi gün bu demeç gazetelerde iri puntolarla yayınlanırken Kapanlı da Paris yolculuğunu düşünüyordu.

Karma Komisyon, bitirdiğimiz haftanın başlarında Salı günü bu hava içlinde toplandı. Uzunca süren usul tartışmalarından sonra tasarının; Hükümetten geçmediği için önce Bakanlar tarafından imzalanması gerektiği sonucuna varıldı, çalışmalara -daha doğrusu çalışmamalara- bir hafta ara verildi.

Bundan sonra beklenen, Hükümet üyelerinin, kendi partilerinin temsilcileri tarafından hazırlanmış olan değişikliklere imzalarını kondurmaları ve tasarının, zihinlerde istifhamlar yaratan haliyle önce Karma Komisyona, sonra da Millet Meclisine gelmesiydi.

Geçen hafta Cuma günü toplanan Bakanlar Kurulunda hayli sert tartışmalardan sonra, Salı gününe kadar değişikliklerin müzakere ve tespitine zaman bakımından imkân görülemediğinden, görüşmelere esas olarak Şahinin tasarısının alınması kabul edildi Kapânlıyı, Paris dönüşü en çok şaşırtan haber de herhalde bu olmuştur. Şimdi merakla beklenen, Kapanlının, daha bir hatta önce yermekte olduğu Şahinin tasarısını Meclis görüşmelerinde nasıl müdafaa edeceğidir. Haftanın başlarında, bir AKİS'çinin bu yoldaki sorusunu Kapanlı yuvarlak bir cevapla geçiştirmeye çalıştı ve şöyle dedi:

"— Meclise geldiği sırada müdafaasını yapacağım maddeler, tasarının şahsen tadilini düşündüğüm maddelerinden çok fazladır."

Ama tek problem herhalde, sadece Kapananın tutumu değildir. Zira Parlâmento pek muhtemelen 2 Temmuzda tatile girecektir ve önümüzde genel seçimler vardır,

Piposever bir Bakan

Kapanlı çok hızlı bir pipo meraklısı, bir pipo uzmanıdır. Tarımla da ilgisi herhalde pipo ve dolayısıyla tütün yüzündendir. Ama nedense yerli tütünü pek sevmez, ekose kesesinden çıkardığı "Dunhill" marka tütününü -kesesi de Dunhill'dir- tercih eder. Par lâmentoda pek çok Turhan olduğundan, kendisi piposuyla anılır. 'Pipo ile ilgili pek çok anısı vardır. Hele bir ingillzle hiç söndürmeden pipo içine iddiasına' giriştiğini ve bahsi kazandığını ballandıra ballandıra anlatmayı pek sever. Zaten Turhan Kapanlı politikadan çok az konuşur. Bunun da sebebi herhalde, bu alanda oldukça yeni oluşudur.

Türkeş ve Oğuz öpüşüyorlar
Dost kazığı

Kapanlı Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra hemen memuriyete başlamış ve uzun yıllar Adliyede ve idari görevlerde çalışmıştır. Turhan Kapanlinin son görevi Adana Valiliğidir. 1960dan sonra 27 Mayıszedeler arasına katılmıştır. 1961 seçimlerinde AP ye girmiş ve kendi ifadesine göre, "rahmetli Gümüşpalayla anlaşamadığı için partisinden ayrılmıştır. Sekiz ay kadar bağımsız kalan Kapanlı, daha sonra YTP'ye geçmiş, bu partinin Genel Sekreterliğine yükselmiş ve nihayet Ürgüplü Koalisyonunda Tarım Bakanı olarak görev almıştır.

Et yemeklerini sever. Sayısı bir hayli kabarık olan pipolarını temizlemek ve yürüyüş başlıca zevkleridir. Kendisi, yürürken son derece rahat düşündüğünü ifade etmektedir. Gerçekten. Kapanlı her sabah Marmara Sokaktaki evinden çıkarak, Mithatpaşa Caddesi yoluyla Bakanlığına yürüyerek gitmekte ve herhalde, bu arada da bol bol düşünmektedir. Hele şu günlerde Bakanın düşünecek pek çok şeyi olduğu da bir gerçektir.

Kapanlının bir diğer önemli özelligi ve iptilâ halindeki merakı da giyimdir. Tarım Bakanı için "Parlâmentonun en şık adamı" teşhisinde mübalâğa payı yok denecek kadar azdır

Kapanlı, eskiden resim yapmağa meraklı olduğunu söylemektedir. Sevdiği yazarlarla ilgili bir soruyu ise şöyle cevaplandırmıştır:

"— Kitabın kötüsü olmaz. Çok kere okuyucunun kötüsü vardır."

C.K.M.P.

Kağnıya motor

CKMP'li Gökhan Evliyaoğlu, oturduğu koltukta ileri doğru bir ham le yaparak çabuk çabuk konuştu:

"— Benimsediğimiz ekonomik düzen,kelimenin tam anlamıyla. Batıda uygulanan sosyal ekonomidir..."

Peyami Sefanın rahle-i tedrisinde mukaddesatçı, AP de milliyetçi ve nihayet son aylarda sosyalist olan, CKMP'ye transfer ettikten sonra da bu türküyü çağırmaya devam eden Evliyaoğlunun bu sözleri, CKMP'nin son haftalarda geçirmekte olduğu göm •ek değişimini yansıtmak bakımından,

ilgi çekicidir. Evliyaoğlu biraderlerden bu küçüğünün yeni benimsediği sosyalist libasını daha ne kadar üzerinde taşıyacağı kesin olarak belli değildir. Ama, önemli olan da zaten bu değil, Gökhanın CKMP'nin yönetimini ele geçirmek üzere olan bir grup adına konuşmasıdır. Bu grup, MBK'cıların ünlü "14'ler"inin çoğunluğunu teşkil eden Alpaslan Türkeş ve arkadaşlarıdır. Önce Türkeş ve sonra onu takiben diğerleri -Numan Esin, Mustafa Kaplan, Fazıl Akkoyunlu, Şefik Soyuyüce, Ahmer Er, Rıfat Baykal, Dündar Taşer ve Muzaffer Özdağ- birer ikişer CKMP saflarına sökün etmişler, kısa bir süre içinde de partinin kilit noktalarım ele geçirmişlerdir. Ama gelenler sadece bunlardan ibaret değildir. Türkeşçileri, eski MBK'cıların yanısıra bir başka grup, Türkeşçi parlâmenterler grupu izlemiştir. AP'li Mustafa Kemal Erkovan, Gökhan Evliyaoğlu ve İsmail Hakkı Yılanlıoğlu gibi isimler, ötedeniberi aynı paralelde bulundukları 14'lerin Türkeşçi grupu ile aynı safta yer almakta tereddüt göstermemişlerdir.

Böylece teşekkül eden çekirdek, rengi ve özellikleri bakımından son derece ilginçtir. Başta Türkeş olmak üzere, bu grup hakkında 27 Mayıstan bu yana çeşitli yorumlar yapılmış, faşizmden ve kafatasçılıktan milliyetçiliğe kadar, grupun her bir ferdi çeşitli boyalara bastırılıp batırılıp çıkarılmıştır.

Grupun şimdi tekrar ön plana çıkmasının, ve niteliklerinin yeniden tartışma konusu olmasının başlıca nedenini ise ne Türkeş ve arkadaşlarının CKMP'ye girişleri veya partinin kilit noktalarını, hattâ idaresini ele geçirmek üzere oluşları, ne de CKMP'de kanın bu iltihaklarla yeniden deveran etmeye başlamış olması teşkil etmektedir. Önemli olan, önümüzdeki 1965 genel seçimlerine konulmuş bulunan ve hemen her çevrede tasvip gören bir . teşhistir. Bu teşhis, 1965 genel seçimlerinin, alışılmışın tersine, tamamen bir fikir ve iktisadî görüşler plâtformunda yapılacağıdır. Gerçekten, bugün başta CHP olmak üzere bütün siyasî partiler, yelpazedeki yerlerini almağa başlamışlardır. Bu yelpazesin solunda, en uçta TİP, ortanın biraz solunda CHP ve sağda,da AP vaziyet almışlardır. İşte şimdi merak edilen, son iltihaklarla harekete gelen - hareketle birlikte oy bereketinin gelip gelmiyeceği şüphelidir- CKMP'nin yelpazenin hangi köşesini beğenip çörekleneceğidir. Gerçi bu partinin aşırı sağda yer alacağı hususunda şimdiden bazı ön kanaatler mevcuttur ama, konuşmalar ve demeçler bu kanaatleiri bazen doğrulamakta, bazen de şaşırtıcı olmaktadır.

Sosyalist bir sağcı

Meselâ Gökhan Evliyaoğlunun,. haftanın başlarında Pazartesi günü kendisiyle konuşan bir AKİS muhabirine verdiği cevaplar. CKMP'nin yenî tutumu hakkında konulacak teşhisi büsbütün güçleştirecek niteliktedir.

O gün AKİS'çi, Evliyaoğluna, batı anlamında sosyal ekonomi düzeninden kastın ne olduğunu, bunun üstü kapalı bir sosyalizm olarak kabul edilip edilemiyeceğini sorduğunda, aldığı cevap:

"— Terimler önemli değildir" oldu.

Gazeteci üsteledi:

"— Yani İsveç veya Danimarkada uygulanan bir sosyalizm tipini mi benimsiyorsunuz?"

Evliyaoğlu biraz düşündü ve:

"— Sistemleri bir kalıp içine sokmak doğru değil. Bunu tabiat çizecek. Türkiyenin toprağı, bu toprak üstünde yaşıyan insanlara, onların ekonomik ve sosyal düzenlerine şekil verecek" dedi.

Bu arada aynı odada bulunan CKMP'li Millet Meclisi Başkan Vekili Nurettin Ok söze karıştı ve uzun uzun, sistemlerin değil, insanların ve özellikle parlâmentoya giren milletvekillerinin tesir altında kalmamalarının önemli olduğunu söyledi, sonra sözü şöyle bağladı:

"-— CKMP sosyalist bir parti olmıyacaktır!."

Evliyaoğlu gülümseyerek onu dinliyordu. Nurettin Okun sözlerinin sonunda yaktığı kırmızı ışığı görünce hemen atıldı:

"— Tabii, doğru!. Ama buna sosyalizm demeyiz de, toplumculuk deriz.."

Gökhan Evlîyaoğlu bakışlarını AKİS'çi ve Okun gözlerinde gezdirdikten sonra sözlerini biraz daha açtı:

"— Meselâ fransız parlâmentosunda muhalifler solda, muvafıklar sağda turmasalardı, belki de bugün sol ve sağ deyimleri birbirinin yerine kullanılacaktı. Bu bakımdan, isimler değil akımlar önemlidir.'"

Evliyaoğlu daha sonra, gazetecinin bir sorusu üzerine, Sosyalist Kültür Derneğinin Türkiye için gerekli ve çok faydalı bir kuruluş olduğunu, bu derneğin faaliyetlerinin müspet yönde ilerlediğini, dernekle CKMP'nin hemen hemen aynı ilkeleri benimsediğini söyledi ve ardından ilâve etti:

"— Aramızdaki fark, bazı nüanslardan ibarettir.."

AKİS'çi, bundan iki yıl kadar önce Parlâmento koridorlarında Gökhan Evliyaoğluyla gazeteciler arasında geçen "sosyalizm - liberalizm" konulu bir tartışmayı hatırlamıştı. Evliyaoğlu o zamanlar liberal ekonomik düzeni şiddetle savunuyor ve sık sık aynı örneği veriyordu:

Türkeş makam koltuğunda
"Ye kürküm ye!" dünyası

Türkeş ve arkadaşları CKMP'ye girdikleri gün Oğuzla

Karamanın koyunu sonru çıktı oyunu

"— Bakınız Almanyaya: Doğu Almanya da, Batı Almanya da aynı nok tadan başladılar. Ama aradaki fark aşikâr.."

Gökhan Evliyaoğlunun şimdi söylediklsri ise o zamanki sözlerinin taban tabana zıddıydı. AKİS'çi aradaki farkın ne olduğunu sorduğunda, Evliyaoğlu gazeteciyi büsbütün şaşırttı:

"— Biz, demokratik bir sosyal düzeni savunuyoruz. Onlar ise herhalde marksist sosyal düzen taraftarı..."

Nevzuhur sosyalist gene bakışlarını Ok ve AKÎS'çi üzerinde gezdirdikten sonra, nefes almadan, kelimeleri birbiri ardına sıralıyarak devam etti:

"— Geçenlerde de, geçenlerde dediğim üç gün önce, Çetin Altanla da bu konuyu görüştük. Çetin Altan, esas bariyle size bir itirazım yok' dedi Ama o bizden değil, TÎP'ten bağımsız olarak adaylığını koyacak. Galiba bü tün görüşlerini bu seçimlerde açıkça ortaya koyacakmış. Bir açık oturumda da, 'seçim mücadelesinde bileklerimize kelepçe takabilirler" demiş..."

Evliyaoğlu açıldıkça açılıyordu. Nihayet AKÎS'çi dayanamayarak sordu

"— Yani CKMP yeni hüviyetiyle kelimenin tam anlamı ile solda mıdır?

Gökhan Evliyaoğlu nedense metot: ve uygulamada sol prensipleri benimsiyor, fakat açıktan açığa sol veya sağ terimlerinin kullanılmasından pek hoşlanmıyordu. Nitekim bu soruya da kesin bir cevap vermek yerine, bir yandan sosyalist prensipleri hareket noktası kabuı eden, öte yandan da sağa prim sunan bir cevap verdi:

"— Esas itibariyle soldayız. Ama Türkiyenin bazı spiritüel yönlerini sol prensiplerle telif etmek istiyoruz."

AKİS muhabiri sordu:

"— Bu spiritüel yönler meselâ nelerdir?"

"— Din, mukaddesat, milli hisler, gelenekler... Türkün bu kutsal yönlerini de geliştirmek, değerlendirmek istiyoruz..."

Böylece, baştanberi karışık bir seyir takip eden konuşma aydınlanmış ve siyasî partilerden kurulu yelpazenin sağ tarafının kimler tarafından doldurulacağı anlaşılmıştı.

Evliyaoğlu devam etti:

"— Ama Çetin de, bize itirazı olmadığını söyledi. Din ekonomik gelişmeyi engellemiyecek nltelikteyse, biz sisi kınamayız' diyor.."

Gökhan Evliyaoğlunun sıraladığı hususlar ilk bakışta son derece akla uygun görünmektedir. Marksist olmıyan bir sosyal ekonomi düzeni, emeğin hakkının verilmesi, kutsal değerlerin ekonomiye engel olmıyacak bir metodla geliştirilmesi elbette ki güzel şeylerdir. Ama her güzel sözün de zihinlere taktığı bir soru vardır: Nasıl? îşte CKMP nin yeni yürütücüleri bu soruyu cevapsız bırakmaktadırlar. Metodla ilgili sorular, manalı bir gülümseyişle cevaplandırılmakta ve artık bahsi edile edile Noel Babanın çantasına dönen parti programının beklenilmesi salık verilmektedir.

Kaynayan kazan

Temmuz ayının sonlarında toplanacak CKMP olağanüstü kongresine sunulacak olan yeni program ile ilgili hazırlıklardan dışarıya sızan haberlere göre, programın temelini milletin ve devletin -evet, milletin ve devletin- yeniden teşkilâtlandırılması teşkil etmektedir. Bu teşkilâtlanmanın ne şekilde yapılacağı, hangi metodlarla gerçekleştirileceği ise şimdilik meçhuldür. CKMP'nin bundan birkaç gün önce görevinden istifa eden Genel Başkanı Ahmet Oğuzun bu konuda gazetelere verdiği demeç son derece ilgi çekicidir. Oğuz, bu demecinde şöy!e demektedir:

"Eğer açıklamada bulunursam, Türkiye yerinden oynar. Mesele sizin anladığınız kadar basit değildir!."

Türkeş ve eski MBK'cı arkadaşları, 27 Mayıs devrimini yapmış olmaları ve 21 Mayıs olaylarına da adları karışması sebebiyle ihtilâlci metodlarla çalışan bir grup olarak tanınmışlardır. Bu yüzden Oğuzun sözleri, altından kaymakta olan koltuğa tekrar yerleşebilmek için son bir direniş olarak kabul edilebileceği gibi, tehlikeli alâkalara karşı verilen bir emniyet sinyali de sayılabilir. Bu husus henüz karanlıktır ve gerçeği zaman gösterecektir. Esasen şimdi CKMP içindeki kaynaşma da her ne kadar bir fikir mücadelesi şeklinde görünmekteyse de, aslında bütün gürültü, Genel Merkezin ikinci katandaki şık başkanlık makamına kimin kurulacağı meselesinden kopmaktadır. Bir yanda, parti içinde birer isim olarak kuvvetli görünmekle beraber, dağınık ve bu yüzden güçsüz olan 1946 tipi renksiz, statükocu politikacılar -ki bunlar Ahmet Oğuz, Hasan Dinçer gibi isimlerdir-, öte yanda parti içinde yeni, fakat ekip halinde olmanın avantajlarına sahip Türkeşçiler koltuğu kapmaya çalışmaktadırlar.

Ama birincilerinkl ümitsiz bir mücadeledir. Zira en amansız Türkeş mu halifleri bile, 27 Mayısın bu kuvvetli Albayının kısa bir süre içinde partiye hakim olduğunu ve Temmuz sonunda yapılacak kongrede Genel Başkanlığı kolayca ele geçirebileceğini teslim etmektedirler.

Gerçekten olağanüstü kongre için Genel İdare Kurulunda 11-4 oyla ka-

rar alınmasından kongre tarihinin -Oğuzun kullandığı muhalif oy hariç - ittifakla tesbitine ve gezilerde Türkeşe gösterilen ilgiye kadar herşey, şansın, CKMP'nin yeni yürütücüleri ile birlikte olduğunu göstermektedir. Ama Türkeş lehine yürütülen tahmin ferde tek ölçü bu değildir. Bîr söylentiye göre, Türkeş partiye girdiği takdirde bir reaksiyon göstermemesi ve hatta Türkeş lehine koltuğundan feragat etmesi için teşkilat tarafından Oğuzdan söz alınmıştır. Bu husus doğru mudur, kesin olarak bilinmemektedir. Bilinen, istemiyerek de olsa, Oğuzun sık sık Türkeşle temas ettiği ve partiye gelmesine ses çıkarmadığıdır.

Bir başka söylentiye göre ise Oğuz, 14lerin böyle birdenbire parti içinde güçleneceklerine ve kendisini koltuğun dan edeceklerine pek ihtimal vermemiştir. İşler kızıştığında ise yapacak bir Şey kalmamış ve Oğuz, kongreye kadar güçlenmek üzere, selâmeti bir' istifa mektubu kaleme almakta' bulmuştur. Hattâ bu yolda Oğuzun son bir denemeye giriştiği ve akrabası İrfan Baran kanalıyla. Türkeşçilere, uslu oturmaları ve hele genel başkanlık için hiç uğraşmamaları, bu takdirde, istedikleri ilden listenin başında yer alıp milletvekili seçilebilecekleri şeklinde bir uyarmada bulunduğu da söylentiler arasındadır.

Partizanlık

Geçmişi yaşatma çabaları

Ortadan biraz kısa boylu tıknazca adam, koltuğuna gururla yaslandı ve:

"— Evet kardeşim, sizin artık orada bir an bile durmanız huzursuzluğu son kertesine ulaştıracaktır. Bu bakımdan, size uygun başka bir yer bulalım, ben de yardımcı olurum-.." dedi.

Karşısındaki siyah gözlüklü ve esmer genç adam şu cevabı verdi:

"— Ne yapacaksanız yapınız. Şimdiye kadar yaptığım işlerden. Ötürü her an hesap vermeğe hazırım. Alnım açık, hizmetlerim meydandadır. Ama buna rağmen haksız işleme mâruz kalacak olursam, halk oyu en âdil yargıya varacaktır."

En son model mobilyalarla döşeli, serinletilmiş makam odasını hemen terkettı.

Olay, geçen aylarda birgün, Bakanlıklardaki,, önü yüksek çamlarla süslü Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı binasının üst katında, Bakanın odasında geçti. Karşısındaki gence nasihatte bulunan ve yardımcı olacağını söyleyen zat, kendisini fiilen amerikan petrol şirketlerinin haklarını korumakla görevli saydığını halk oyu önünde açıkça göstermekten çekin meyen Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Mehmet Turguttan başkası değildi.

Adana Elektrik İşletmesinin "azledilen" Müdürü Erdoğan Özlüşen, 27 Mayıs devrimini takip eden günlerde Adana şehir Elektrik İsletmesinin başına getirilmiş o gündenberi, diğer büyük şehirlerin yanısıra imar ve gelişme hamleleri yapmakta olan Ada-

Mehmet Turgut
Bir partizan

hanın aslında pek de geniş olmayan bütçe imkânlarıyla elektrik işlerini yürütmeyi başarmış, tarafsız çevrelerde takdir toplamıştı. Ama her şehirde olduğu gibi bu başarılı mühendisi çekemeyenler, ona haksız isteklerini kabul ettiremeyenler, karşısına birer düşman olarak çıkmışlar.Özlüşenin her hareketini takip ederek, ona çamur bulaştırabilmeyi denemişlerdi, İş, nihayet, Bakan Turgutun nasihat verme safhasına gelmiş, dayanmıştа

27 Mayıs hareketinin vali olarak tayin ettiği ve belediye işlerini de reis olarak yürütmekle görevlendirilen Mu kadder Öztekin, genç mühendis Özlüşenin plânlı ve şuurlu çalışmasını anlayışla izlemiş, onun işlerini kolaylaştırmak için elinden geleni yapmıştır. Nitekim Dünya Bankası heyetinin Sey han Barajı ve Çukurova Ortaklığına yapacağı yardım münasebetiyle gösterdiği faydalı çalışmalar kısa zaman da semeresini vermiştir. Hızla ğenişrleyen ve dağınıklaşan Adana şehirlinin aydınlığa kavuşturulmasında Erdoğan Özlüşehin eserleri inkar edilemeyecek bir biçimde ortadadır.

Durum böylece gelişirken, Belediye seçimlerinde Adanada eski reis Ali Sepicinin tekrar kazanması birden genç mühendisin görev aşkıyla sarıldığı işlerine set çekti. 27 Mayış sonra-, sında bir hayli hapis yatmış olan Serpici, bunun acısını yine 27 Mayısın iş başına getirdiği bir teknisyenden çıkarmak istiyordu. Özlüşenin, disiplini bozucu hareketlerinden ve aşırı partizanca davranışlarından . Ötürü işten uzaklaştırdığı bazı ustalarla işçilerin yeniden göreve alınmalarım Özlüşen dan istedi. Ama Özlüşen, bu AP'lileri işe almayı reddetti. Her ne kadar Adana Elektrik İşletmesi Belediyenin bir işletmesi idiyse de, bunun haşiridaki müdürün özel bir "muhtariyet"i vardı. Gerçekten de, müdürü tâyin eden doğrudan doğruya Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakam idi. Belediye elekt-. rik işletmelerinin teknik konulârda "Reis"e değil, teknik bir Kuruluş olan Bakanlığa karşı sorumlu olmasını sağ lamak amacıyla bu, kanunla konulmuş bir ilkedir. Bakanlığın başında da Ali Sepicinin yalan isnatlarına papuç bırakmayan bir Bakan bulunduğu sürece, genç mühendisin durumu, güven içinde çalışmasını sağlamıştı.

Temizliğe kalkışan Balkan

Bütçeye kırmızı oy vererek İnönü Hükümetini deviren IV. Koalisyon ortakları bakanlıkları paylaşıp da Enerji ve Tabii Kaynaklar A.P. ye düşünce, Demirel "ideal ve çıkar arkadaşı" Tur gutu oraya yamayıverdl. Aslında Turgutun bu Bakanlığın kapsamına giren, konularla ilgisi, sadece bir zamanlar EÎE İdaresinde mühendis olarak çalışmış bulunmasından ibaretti. Hele "Tabii Kaynaklar" ile en ufak bir ilişiği bile yoktu. Mamafih, bir zamanların Su İşleri Müdüründen koskoca bir Başbakan Yardımcısı çıkaçağı nekadar hayretle karşılandıysa, Mehmet Turgutun Bakanlığı da öylesine garipsendi. Hattâ kabinenin ilâri edildiği gün, Turgutu yakından tanıyanlar, enerji işlerinden, petrol ve maden konularından artık umudu kesmek gerektiğini söylediler.

Anlayışı ve görüşleri böylesine "malûm" bir Bakanın, Özlüşen gibi, A.P.li belediye başkanlarına "kafa tutan" mühendisleri, nekadar değerli ve yararlı olurlarsa olsunlar, bir gün bile iş başında tutacağı zaten beklenemezdi. Nitekim öyle oldu, Ürgüplünün Adana gezisinde kendisine bir dilekçe verildi.Adana milletvekili Mehmet Geçioğlu, Meclise bir sözlü soru önergesi vererek, Erdoğan Özlüşenin işine son vermesinin nedenini Turguttan sordu. Ama bütün bunlar iyiniyetle çalışan teknisyenlerin IV. Koalisyon Hükümeti tarafından takdir gördüğünü gösteren olaylar olmasa gerektir.

Tersine, özellikle Turgutun Bakanlığından sonra Enerji ve Tabii Kaynaklar camiasında büyük bir partizanlık ve seçimlere hazırlık gayretkeşliğinin hızla yürütülmekte olduğu bir gerçektir. Turgut bu yöndeki gayretlerine koltuğuna henüz oturduğu günlerde girişmiş, kendinden önceki Bakanın daha yeni tayin ettiği Müsteşar İsmail İnceoğlunu geldiği Teftiş Kuruluna iterek, yerine EİE'nin Genel Müdürü ve eski patronu İbrahim Derineri getirmiştir. Deriner uzun süre EİE'de çalışmış bir mühendis olmakla beraber, yıldızının DP iktidarı zamanında parlamaya başladığı biyografisinden anlaşılmaktadır. Bunun etkisi Derinerde görülmüş, Barajlar şampiyonluğunda DP İktidarına bütün gayretiyle yardımcı olmayı başarmış ve tabii, mükâfatlandırılmakta da gecikmemiştir! Mehmet Turgutun, Derinerin şahsında, eski devire özenenlerin partizanca uysallığını, AP'nin bir dediğini iki etmeme yolundaki imanını bulduğu kuvvetli bir ihtimâldir.

Herhalde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında eski devirlerin geri getirilmesi, büyük yatırımlardan parti ve fert olarak âzami oranda yararlanılması, plânsız ve programsız yatırımların yine "nurlu gelecek" için birinci formül sayılması yönünde hızlı gelişmelere intizar olunabilir. Bu yöndeki sayısız misallerden bir kısmını AKİS, sütunlarında, gelecek sayılarda açıklamaya başlayacaktır. Ama bu yolda atılan taşların, vaktiyle olduğu gibi, geçmişe özenenlerin birgün kafasını kıracağından da kimsenin şüphesi olmamalıdır.

Denizcilik

Neden sonra!

İtanbulun deniz sahasındaki iş çevreleri şu günlerde, türk deniz ticaretinin geleceği için çok önemli olabilecek bir teşebbüsün peşindedirler. Türkiyenin, üç bir yanı denizle çevrili olmasına ve dünyanın önemli iki deniz geçitine -Çanakkale ve İstanbul boğazları- sahip bulunmasına rağmen, deniz ticaretinde çok geri olduğu bugün herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Son günlerde farkedilmeğe başlanan bir diğer gerçek de, Türkiyede deniz ticareti ve sanayiinin, gelişmek şöyle dursun, gün geçtikçe zayıfladığıdır. Deniş ticaret filosu tonajı azalmakta, gemi yapımı ise Beş Yıllık Plânda öngörülen tempoda gerçekleşmemektedir. Plânın tatbikatında en fazla aksıyan ulaştırma sektörünün deniz nakliyatı kısmı ile imalât sanayii sektörünün gemi yapımı kısmı olmuştur.

Haliçte bekleyen bir hurda gemi

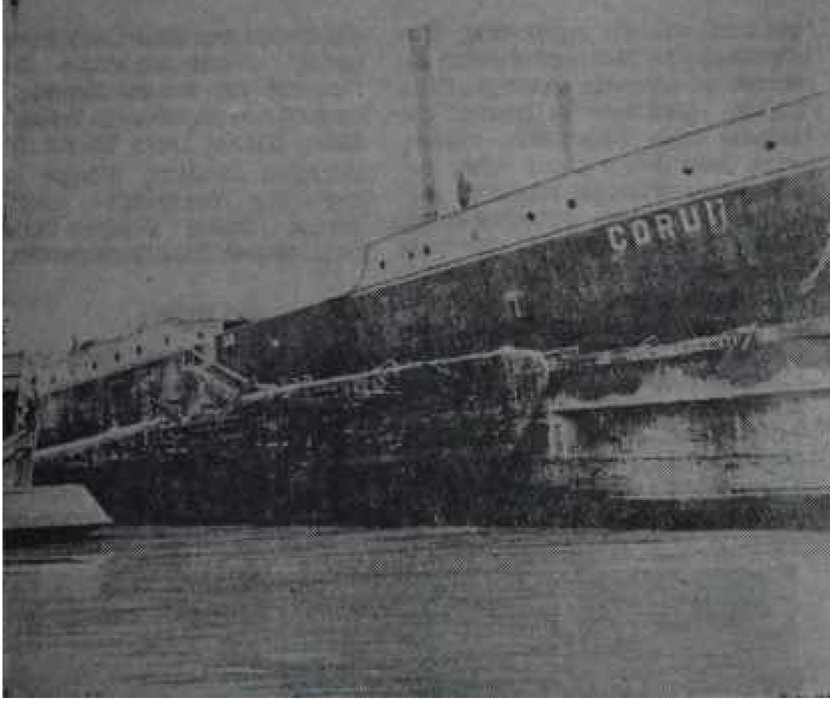
Göz görmese

Bütün bu gerçekler karşısında, başta Gemi Sahipleri İşveren Sendikası olmak üzere, deniz ticareti ile ilgili diğer sendika ve kurumlar, dünya deniz ticaretindeki gelişmeleri devamlı olarak izleyecek türk deniz ticaretinin gerek milletlerarası alanda ve gerekse milli ihtiyaçlar bakımından problem ve konularına sahip çıkacak, bunların üzerine eğilecek, bu işin tatbikatçılarından müteşekkil mütehassıs bir teşekkül kurulması için teşebbüse geçmişlerdir. Bugün, komşumuz Yunanistan dahil, birçok memlekette deniz ticaret bakanlıkları ve diğer bazı ülkelerde de deniz ticaret odaları veya deniz ticaret enstitüleri kurulmuştur. Gemi Sahipleri İşveren Sendikası ile onu destekleyen diğer deniz teşekküllerinin -bunlar Armatörler Birliği, Denizcilik Dış Seferler ' Derneği, Armatör Deniz Tanıtmacılığı İşçileri Sendikası, Yüksek Deniz Ticaret Okulu Mezunları Cemiyeti, Türkiye Gemi Kaptanları Cemiyetidir- isteği de, Türkiye Odalar Birliğine bağlı bir Deniz Ticaret Odası kurulmasıdır.

Deniz Ticaret Odası

Gerçekten Türkiyede deniz ticaretinin problemlerine eğilecek Ve bu konuya sahip çıkacak bir kurum yoktur. Gerçi Gemi Sahipleri Sendikası, Armatörler Birliği Dış Seferler Derneği gibi kurumlar vardır, fakat bunlar kuruluşları itibariyle kamu kurumu niteliğine ve yetkisine sahip değildirler. Türkiyede devlet bütçesine yük olmadan böyle bir kamu kurumu ancak Deniz Ticaret Odası hüviyet ve statüsü ile gerçekleştirilecektir.

Halen mevcut Ticaret Odaları bünyesinde, deniz ticareti ile uğraşanlar gerektiği gibi temsil edilememektedir. Her ne kadar 63 numaralı komite Deniz Nakliyat grupu ise de, ticaretin bütün dallarım içine alan 150 kişilik Oda Meclisine ve Oda Yönetim Kuruluna, devamlı olarak takibi gereken ve ayrı ihtisis isteyen dünya çapındaki meseleleri getirip anlatabilmesi, bunların burada görüşülüp halledilebilmesi son derece güçtür ve sonuç bakımından da verimli olmamaktadır.

Tersanede bekleyen hurda gemiler
....gönül katlanır

Deniz ticaret hukuku, âdetleri, gelenekleri, kredileri ve işletme usûlleri ile kara ticaretinden büyük ayrılık göstermektedir. Bu itibarla, Ticaret Odasının, hırdavatçıdan komisyoncuya, çeşitli dallar arasına deniz ticaretini oturtmak muhakkak ki türk deniz ticaretinin zararına olmaktadır. Üstelik, her memlekette deniz ticaret odası veya buna benzer teşekküller mev cut olduğu halde, memleketimizde böy le bir teşekkül bulunmaması, yabancı vapur acentalarının bu ünvanı kullanmasına yol açmıştır. Nitekim İstan bulda, hem de fransızca adla "Chambre Maritime" adlı bir teşekkül vardır ve yabancı vapur acentaları bu ünvan dan bir hayli faydalanmaktadırlar.

Kurulacak Deniz Ticaret Odasının en başta yapacağı iş, muhakkak ki, hükümetlerin deniz ticaretine gereken önemi vermelerini sağlamak olacaktır. Deniz ticareti ile ilgili bütün gelişmeleri, haberleri derliyecek ve bunları ilgililere ulaştıracaktır. Ayrıca deniz ticaretinde çalışanlara gerekli bilgi ve rakamları da verecektir. Bunların İçine milletlerarası sözleşmeler, navlun fiyatları, gemi ve yeni inşa fiyatları, milletlerarası hukuki ihtilaflar ve buna benzer konular girmektedir. Bir diğer önemli iş de, türk deniz ticareti, gemi yapımı ve tamir işlerinde gerekli örf, âdet ve teamülleri tesbit etmek olacaktır. Deniz Ticaret Odasının, Devlet Plânlama Teşkilâtına da büyük yardımlar sağlıyacağı muhakkaktır .Ayrıca deniz ticaretine ait belgeleri tanzim ve tasdik etmek, deniz ticareti erbabının uyması zorunlu kararlar almak da Deniz Ticaret Odasının görevleri arasında olacaktır.

Odaya kimler girecektir?

Deniz Ticaret Odasına gemi sahipleri ve donatanları, tersaneler, gemi acentaları, gemi brokerleri, stivodorlar, ahşap saç, yelkenli, motorlu küçük tekne sahipleri ile gemi kumanya ve malzemecileri girebileceklerdir. Deniz Ticaret Odası içinde de muhtelif meslek grupları teşkil edilecektir. Gemi sahipleri ve donatanları meslek grupunda ise tanker, kuru yük, kömür ve maden, yolcu ve koster gibi ihtisas komiteleri bulunacaktır.

Deniz Ticaret Odasının kurulması ile deniz ticareti başlıbaşına bir konu olarak ortaya çıkacaktır. Deniz ticaretinin geliştirilmesi için yapılacak ham lelerde ve alınacak tedbirlerde bu işin tatbikatçılarından kurulu Deniz Ticaret Odasının faydası çok büyük olacaktır. En kötü ihtimalle, dâvalarına sahip çıkan bir Deniz Ticaret Odası, son yıllarda deniz ticaretimizde başgösteren gerilemeyi önliyecektir. Bunun dışında, milletlerarası deniz teşekküllerinde Türkiyeyi temsil etmekle memleketimiz menfaatlerinin korunmasında da Deniz Ticaret Odasının rolü büyük olacaktır.

Odalar Birliği Kanununun hazırlık larıyla uğraşıldığı şu günlerde gerek Gemi Sahipleri İşveren Sendikası ve gerekse diğer teşekküller, Deniz Ticaret Odasının kurulmasını sağlamak üzere, Ticaret Bakanlığı ile Odalar Birliğine müracatte bulunmuşlrdır. So nuç merakla beklenmektedir.

Cezayir

İç savaşın eşiğinde

Cezayirde yaşayan halkın büyük çoğunluğu, geride bıraktığımız hafta Cumayı Cumartesiye bağlayan gece yataklarına girerken, hiç şüphesiz, tür lü türlü, şeyi düşünüyorlardı ama, içle rinden ancak ' birkaçı, ertesi sabah başkentlerinde yönetimin el değiştireceğinden haberliydi. Bu bakımdan, Cu martesi sabahı erkenden uyananlar, Cezayir şehrindeki devlet binalarının tanklarla çevrili olduğunu görünce buna hiçbir anlam veremediler. Akıl edip radyoyu açanlar da hayretten do nup kaldılar. Radyoda durmadan yayınlanan bir bildiri, Cezayirli lider Ben Ballanın işbaşından uzaklaştırıldığını söylüyor ve Cezayir halkının radyo ba şından aynim amasını istiyordu.

Bu bildiriyi duyanların aklına ilk gelen soru, Ben Bellayı kimin devirdiği oldu. Başlangıçta bu sorunun karşılığı uzun bir süre belirsiz kaldı ama, saatler geçtikçe, kulaktan kulağa Ben Bellayı Savunma Bakanı Bumedyenin devirdiği fısıldanmağa başladı. Peki, Bumedyen uzun yıllar birlikte çalıştığı ve desteklediği Ben Bellayı neden devirmişti? Minarelerde öğle ezanı okunma zamanı gelmişti ki, radyonun aracılığıyla ve Bumedyenin imzasıyla yapılan bir açıklama, bu sorunun da karşılığım getirdi.

Yapılan bu açıklamaya göre. Ben Bella son zamanlarda halkla ilgisini çok azaltmış, ülkeyi diktatörlükle yönetmeye başlamıştı. Bu da yetmiyormuş gibi, kısa bir süre sonra Cezayirde toplanacak olan çok önemli bir milletlerarası toplantıyı, yani, Asya ve Afrika devletleri konferansını kendi özel prestijini yükseltmek için kullanmak istemişti. Sonra Ben Bellanın bir başka suçu da, Cezayirde ülkenin gerçeklerine uygun lir ekonomik düzen kuramamaktı. İhtilali yapanlar bütün bunlara daha fazla tahammül edemediklerini söylüyorlar ve Cezayir de hükümet ve kişilerden de sonra yaşayacak, demokratik ve ciddi kanunlarla yönetilen bir devlet düzeni kuracaklarını bildiriyorlardı.

Bütün bu suçlamaları duyanlar hayret etmekten kendilerini alamadılar. Gerçekten, Ben Bellaya bu suçları yükleyen insanların hepsi, son yıllarda onun yakın çalışma arkadaşlarıydı. Acaba uzun süredir Ben Bella ile yakın işbirliği yapanlar şimdi neden yapılan işlerin bütün sorumunu onun üzerine yüklemeye kalkışıyorlar dı?

Doğrusu ya, bu soruya şu satırların yazıldığı sıraya kadar kimse kesin bir karşılık verebilmiş, değildir. Fakat kesinlikle bilinen bir tek şey vardır: Fransız boyunduruğundan kurtulduktan sonra Cezayir bir türlü kendisine sağlam bir ekonomik ve sosyal düzen kuramamıştır.

Sömürgelikten bağımsızlığa

Bilindiği gibi Cezayir, Kanuni Sultan Süleyman devrinde Barbaros Hayrettin Paşa tarafından Osmanlı Devletine armağan olarak sunulmuş ve dörtyüz yıl Osmanlı egemenliği altında yaşamıştır. Fransa, 1830 yılında bu ülkeyi Osmanlıların elinden almış ve kendi toprakları arasına katmıştır. Cezayirliler 1964 yılında bağımsızlıkları için ayaklandıkları sırada, burada 8 milyon kadar yerli ile 2 milyon do laylarında fransız yaşıyordu.

Ekonomik bakımdan çok geri olmasına rağmen Cezayir, doğal kaynaklar dan yoksun bir ülke değildir. Tahıl ve hayvan yetiştirmek bakımından, yüz yıldan fazla bir süre fransız ekonomisi içinde önemli bir yer tutmuştur. Demir, kurşun, kömür gibi önem li yeraltı kaynakları vardır. Bütün bunlara ek olarak, Sahra bölgesinde petrol ve doğal gazlar da çıkınca, Fran sa burayı elinden kaçırmamak için uzun ve kanlı bir mücadeleyi göze almaktan kaçınmamıştır.

1954 ve 1962 yılları arasında Cezayir çok kanlı bir bağımsızlık savaşı ver mistir. Bağımsızlığını kazandıktan sonra da, Cezayirli liderler arasında' iç kavgalar başlamıştır. Bu kavgaların birincisi, çok partili bir parlamenter düzen taraflısı olan yaşlılarla tek par tili bir sosyalist düzenin savunuculuğunu yapan gençler arasında olmuştur. Bu kavganın sonunda Ferhad Abbasla Hider liderliğindeki parlamenter düzen taraftarları yenilgiye uğramışlar ve iktidar Ben Bellanın eline geçmiştir. Ben Bellanın bu başarısın da, geçen haftanın sonunda kendisini düzen kurulduktan sonra da, bu semedyenin büyük payı vardır.

Cezayirde karışıklık ve silahlılar

Karışan Afrika

Cezayirde tek partili bir sosyalist düzen kurulduktan sonra da, bu seter sosyalist düzen taraflıları arasında görüş ayrılıkları çıkmıştır. Bumedyenin desteği sayesinde Ben Bella sos yalistler arasında çıkan çatışmalardan da başarıyla çıkmış, Belkasım Ke rim ve Budlaf gibi liderler politika alanından çekilmek veya kaçmak zorunda kalmışlardır.

Bunun arkasından Ben Bellanın

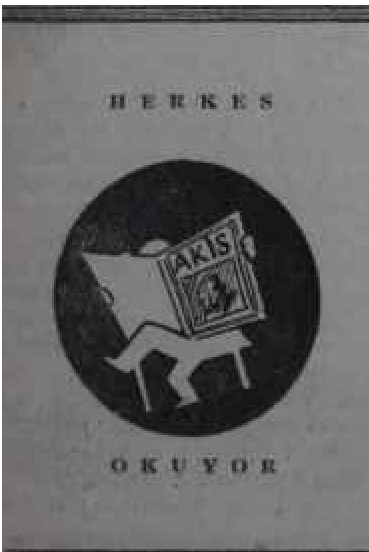
başına Kabiliye bölgesinde yaşayan berberilerin ayaklanması çıkmıştır. Ben Bella bunu da Bumedyenin desteği sayesinde atlatmış, berberilerin 'lideri Ait Ahmet yakalanıp ölüm ceza Esma çarptırılmıştır. Bu ceza, son gün lerde,hayat boyunca tutukluluğa çevrilmiş bulunuyordu.

Sonun başlangıcı

Bütün bu o:up bitenlerden bazı sonuçlar çıkarmak mümkündür. Bir kere Cezayir, daha yeni yolunu aramakta olan bir ülkedir ve bu yolu buluncaya kadar bocalamakta, lider kav gasına düşmekte devam edecektir. İkincisi, şimdiye kadar görülen çekişme lerde Ben Bella yıpranırken, Bumedyen perdenin arkasında kalmayı başarmış, kuvvetini korumasını bilmiştir. Üçüncüsü, karşısına çıkan çeşitli güçlüklerle uğraşırken, Ben Bella, Bumedyene karşı dikkatli olmayı unutmuş veya çeşitli nedenlerle dikkatli olamamıştır.

Bumedyenin kişiliği konusunda ortalıkta çeşitli söylentiler dolaşmaktadır. Bazılarına göre Kahirede, Al Azlıarda okuduğu için dine çok bağlı, gelenek duygusu kuvvetli bir insandır. Bu bakımdan solun . aşırısına kaçacağı sanılmamalıdır. Bazılarına göre lise Karl Marx'ı ezbere bilmektedir. Mao Çe-tungun ve Castro'nun hayranıdır. Bütün bunlar, Bumedyenin ken dini ikinci plânda tutmakta ne kadar başarılı olduğunu açıkça ortaya koyan en kuvvetli belirtilerdir.

Gene bazılarına bakılırsa, Ben Bel la için sonun başlangıcı, bir süredir ülkedeki çeşitli akımları birbiriyle bağ daştırmak, eski liderleri yeniden aynı yönetim içinde toplamak istemesi olmuştur. Bazılarına göre de, Ben Bellayı yıkan Cezayir ekonomisini ellerin de tutan fransızların kütle halinde Gezayirden Fransaya göçmeleri sonun da birdenbire bozulan ve ondan sonra da bir türlü düzelemeyen ekonomik durumdur. Gerçekten, tek parti yönetimi altında olmasına rağmen, Cezayirde ekonomik durumdan şikayet edenlerin sesi son günlerde alabildiği ne çoğalmıştı.

Ancak, geçen haftanın sonunda yapılan darbenin arkasında en fazla kişisel geçimsizliklerin yattığından şüphe edilemez. Ben Bella hükümetinin içinde bir yandan "Bumedyen klanı" diye bilinenlerle, öte yandan daha yumuşak bir politika izlenmesini isteyenler arasında önemli geçimsizlikler olduğu zaten ötedenberi biliniyordu. Fakat Ben Bella, uzun bir süre, bu zıt görüşler arasında başarılı bir denge kurmasını becermiştir. Eğer Bumedyen ve arkadaşları Ben Bel lanın düşürülmesi gerektiği kararını vermeselerdi, bu dengeyi daha da kuracağa benziyordu.

İşin dikkate değer bir başka tarafı da, bir zamanlar hükümet içinde görüşleri çatışanların Ben Bellayı devir mek konusunda nasıl birleşebildikleridir. Bu birleşmenin nedenleri konusunda elimizde henüz etraflı hiçbir bilgi yoktur. Eğer bilmediğimiz bazı dış etkiler yoksa, Ben Bellaya yüklenilen suçlar böyle bir birleşmeyi gerek tirecek kadar kuvvetli görünmemektedir, üstelik, yukarıda da belirttiğimiz gibi, Ben Bellayı devirenlerin hepsi de bu suçlara katılmış ve otoriter rejimin üstünlüğüne inanmış kimselerdin:.

Toplanmak veya toplanmamak

İşin doğrusu istenirse, eğer önümüzdeki günlerde Cezayirde Asya ve Afrika devletlerinin toplantısı yapılmıyacak olsaydı, Cezayir ihtilâli dünyada bu kadar geniş ilgi toplamaz, genç devletlerde görülen olağan bir olay diye değerlendirilirdi. Fakat ihtilalin Cezayirde toplanacak çok önemli bir konferansın öncesinde yapılması, ilgiyi arttırdığı gibi, ortaya çeşitli yorumların atılmasına da yol açmıştır. Le monde gazetesinin ihtiyat kaydiyle verdiği bir habere göre, General De Gaulle bu işin içinde bir Sovyet parmağı olabileceğini düşünmüştür! Ayni görüş» ünlü New York Times gazetesi de katılmaktadır. Bilindiği gibi bu hafta içinde toplanması beklenen Cezayir Konferansına Sovyetler Birliğinin katılıp katılması, gündemin en dikenli meselelerinden biridir. Eğer konferans toplanmayacak olursa, Sovyetler Birliği konferansa katılmasına şiddetli itiraz eden Komünist Çinle açık bir çatışmaya düşmekten hiç değilse şimdilik kurtulmuş olacaktır.

Şu satırların yazıldığı sıraya kadar, konferansın toplanabilip toplanamıyacağı konusunda henüz kesin hiçbir bilgi yoktu. Ancak Londrada toplantı halinde olan İngiliz Devletler Topluluğu yöneticileri, yeni Cezayir hükümetinden, konferansın geri bırakılmasını istemişlerdir. Anlaşılan, Cezayirde durum kesinlikle belli olmadan Asya ve Afrika devletlerinin büyük bir çoğunluğu bu konferansa gitmek taraflısı değildir.

Gene anlaşıldığına göre, yeni Cezayir hükümetinin, hiç değilse bir süre duruma hakim olması kolay olmayacaktır. İhtilâlin ikinci günü Cezayirde başlayan öğrenci gösterileri, Ben Bollanın, sanıldığı gibi yalnızca ordunun desteğiyle işbaşında durmadığını, halk kütleleri arasında da büyük prestiji olduğunu açıkça ortaya koymuş bulunmaktadır. Bumedyen komutasındaki ordu şimdilik bu gösteriler karşısında seyirci kalmakla yetinmektedir. Fakat gösteriler durmaz, hele bir de yayılırsa, o zaman silâhların patlaması beklenmelidir. Bu ise, Cezayirde kanlı bir savaşın başlangıcı olabilir.

Bağımsızlık içirt verdiği kanlı mücadeleden sonra Cezâyirin şimdi bir de iç sayasın içine düşmesi, çağımızın en acıklı olaylarından biri olacaktır.

K İ T A P L A R

ANADOLU İHTİLALİ

Sabahattin Selekin Kurtuluş Savaşı ve Yani Türk Devletinin kuruluşu ile ilgili inceleme ve araştırması, iki cilt, 687 sayfa 25 lira. İstanbul 1965. İsteme adressi : Sabahattin Selek - Basın İlan Kurumu Genel Müdürü, İstanbul.

Kurtuluş Savaşı, bu savaşın öncesi ve sonrası. Mustafa Kemal Ve Yeni Türk Devletinin kuruluşu konularında, özellikle son yıllarda oldukça bol, ve güvenilir yayın yapılmıştır. Bunların hemen tamamını doymaz bir merak ve büyük bir ilgiyle okumuş bir kimse ola rak rahatça iddia edebilirim ki, Türkiyede bugüne kadar, bu konulan Sabahattin Selekin ilk cildi 1963'de, ikin cisi ise bu yılın başında çıkmış "Ana dolu İhtilali" kitabı kadar mükemmel işleyeni yoktur. Ve rahatça diyebilirim ki, Sabahattin Selekin bu kitabını başından sonuna, her cümlenin üzerinde dura dura, gerektiğinde altlarını çize çize okumamış bir gençliğin yakın tarihimizi ve hattâ günümüzün meselelerini anlamasına imkân yoktur.

Sabahattin Selek kitabında ne 'anlatmaktadır, okuyucunun karşısına çıkardığı incelemesiyle ne yapmak istemektedir? Önce bu soruların cevaplarım, bizzat yazarının ağzından, ikinci cildin önsözünden cümlelerle ortaya koyalım.:

"Bu kitap, Milli Mücadelenin 1921-1922 yıllarını kapsamakta ve Anadolu İhtilâli adını taşıyan birinci kitabımızı tamamlamaktadır. Türk Milli Kurtuluş hareketinin bütün ayrıntıları ile bu ölçüde bir esere sığdırılamayacağını biliyoruz. Hele, bu ikinci kitabımızın 1922 yılı sonu olayları ile bitirilmesi, şüphesiz büyük bir eksikliktir. Aslında birinci kitap da en az bir yüzyıl öncesinden başlamalıydı. Böyle yapmadık. Çünkü bir tarih eseri yazmak iddiasında değildik. . Birinci kitabımızın önsözünde de belirttiğimiz gibi biz bu denememizde, ancak bugünkü meselelerimize ışık tutacak ölçüde, tarihi gerçekleri araştırmak amacını güttük... Birinci kitabın ekseni ihtilâl idi. Olaylar ve gelişmeler, bu eksen çevresinde verilmek istenmiş ve ihtilâl ile doğrudan doğruya ilişiği olmayan ayrıntılara dokunulmamıştı. Bu kitabın eksenini ise İstiklâl Harbi ve Yeni Türk Devletinin kuruluşu teşkil etmektedir."

Tarihlerin tatlı tatlı okunacak birer hikaye kitabı olmadığı gerçeğinden hareket eden Sabahattin Selek gene ayni önsözünde kitabının asıl can alıcı son bölümünü de şöyle anlatmaktadır:

"Anadolu İhtilâlini, İstiklâl Harbini ve Yeni Türk Devletinin hangi çetin şartlar altında kurulduğunu gördükten sonra, sonunda bugün içinde bocaladığımız çıkmazların nedenleri üzerinde do durmak gerekiyordu. Yeni Türkiyenin kuruluşu sırasında nelerin eksik kaldığını, nelerin yanlış konulduğunu bulabilirsek, büyük bir kurtuluş hamlesinin hemen arkasından niçin ve nerelerde takılıp kaldığımızı belirlemiş olacağız. Kitabın son bölümünü böyle bir araştırmaya ayırarak, yeni Türk Devletinin fikrî temel leri ve dayanakları, Atatürkçülük ilkelerinin kaynakları, yeni rejini ve kad ro, rejim ordusu konularını ele aldık."

İncelenmiş yüzlerce yazılı eser ve belge, konuyla ilgili ve hayatta kalmış hemen herkesle yapılmış konuşmalar ve gerçekten ömür tüketici bir çalışma sonunda ortaya çıkmış olan "Anadolu İhtilâli" üstelik, öteki yazarların yapamadıkları birşeyi daha yapmıştır: Tarafsız kalmak, yaşayanlara karşı da, ölmüş olanlara karşı da tarafsız ola rak hüküm vermek... İşte yazar bunu başarmıştır. Mustafa Kemal mi hatalı hareket etmiştir? Sabahattin Seiek, üstüne imzasını attığı incelemenin şerefini ve sorumluluğunu taşıyacak bir namuslu aydın olarak o hatayı en açık şekilde ortaya koymuştur. İnceleme ve araştırmaları sonunda Mareşal Çakmakın bir hatasını mı yakalamıştır, İhtilâlin, kuruluştan sonraki fikirsizliğinde onun donmuş ve lâf anlamaz tutumunun etkisi olduğunu mu görmüştür? Bunu olduğu gibi yasmıştır. "Esasen ilk günden beri, İhtilâl tâviz vere vere yürümekte idi" diyen Sabahattin Selek, Anadolu ihtilalinin tam bir başarıya ulaşamamasını şu beş ana sebepte toplamaktadır:

"1 — Batının geçirdiği önemli tarihi çağların yaşanmamış olması,

2 — Anadolu ihtilâlinin bir halk hareketi veya bir sınıf hareketi olmaması,

3 — İhtilâlin bir ideolojik hareket olarak başlamaması ve ideolojinin hareketle beraber, hareketin içinde hasırlanması,

4 — Harp ve ihtilâlin iç içe gelişmesi sebebiyle, millî kurtuluş harbinin zafere, her çeşit siyasî görüşü temsil eden bir koalisyon yönetiminde ulaşması,

5 — İttihatçı kadronun, ihtilâl ve harbin kazanılmasındaki büyük şeref payına dayanarak İhtilâle sahip çıkmak istemesi."

Sabahattin Selek gene 'kitabının bu son bölümünde, ihtilâlin başarısızlik sebeplerinin başında, mevcut kadronun zoruyla ve cehaleti yüzünden nasıl devletçilik, halkçılık, devrimcilik, ilkelerinden vazgeçildiğini anlatmakta, "Emperyalizm ve kapitalizme karşı olan Anadolu ihtilâli, halkçı ve dev-, letçi karakterini, zaferden hemen sonra unutmuş ve liberal ekonomiye dönmüştür. Bu dönemde, tıpkı İttihatçıların yaptıkları gibi bir millî burjuva yetiştirme gayreti içine düşülmüş, an-, cak bazı kimselerin zengin olması sağ lanmıştır. Bizzat Atatürkün kendi adına çiftlik yapması ve bira fabrikası kurması bu çabanın tipik örneğidir" demektedir.

Rejimin kadrosunun yetersizliği ve, kültürsüzlüğü üzerinde de duran Selek, Atatürkün etrafında yer alanların çoğunluğunun yetersizliğini de belirttikten sonra nöbet defterleri üzerinde yaptığı kısa bir incelemenin sonucunu şöyle vermektedir: 1932'nin ilk altı ayında Atatürkün ziyaret ettiği ve ziyaretlerini kabul ettiği insanların başında Kılıç Aliler, Nuri Conkerler, Şükrü Kayalar, Hasan Cemil Çambeller, Recep Zühtüler gelmektedir ve maalesef kadro diye kabullenilebilecek yakın çevre bunlar ve benzerlerinden kurulmuştur. Sabahattin Selek kitabında bu ve benzeri yüklerce gerçeği tam bir tarafsızlıkla ortaya çıkardıktan sonra Atatürkün etrafındaki, kadroya itimat etmediğine de değinmekte, belgeleriyle, eserini gençliğe emanet edişinin nedenlerini incelemek tedir.

"Anadolu İhtilâli" adlı kitap iİçin söylenecek son söz bizce şu olabilir: Atatürkün "Büyük Nutuk"u Kurtuluş Savaşı için nasıl bir ana kaynak ise, Sabahattin Selekin "Anadolu İhtilâli" de ondan sonra yazılmış en ciddi incelemedir. "Nutuk"un nihayet bir siyasî vesika olmak zaafı da bu kitapta yoktur. Zira karşı tezlerle cevaplarını da bünyesine almıştır.

İlhami SOYSAL

Tüli'den haberler

Radyo ile ingilizce

Cezayirle ilgili olayların en hoş hikâyesi, parlak diplomatlarımızdan Semih Günvere ait. Günver, olayları radyo başında dikkatle izlediğini bildiriyormuş! Bu hikâye gerçek mi, yoksa 27 Mayıs devriminden sonra Dışişlerinin "Yassıada" sakinlerinden Semih Günvere yakıştırma mı, belli değil. Fakat bazı büyük elçilerimizin Cezayir tipi ihtilâllerden çok korktuğunu herkes biliyor. Meselâ şimdi Madride giden Seyfullah Esin, Kahire Elçiliği zamanında Mısırda ihtilâl patlak verince İsviçre Elçiliğine sığınmıştı. Geçen gece, İspanya Elçiliğinde şerefine ve-. rilen yemekte bulunanlar, Esinin acıklı 'bir sesle konuşmasını dinlerken, bu hikâyeyi hatırladılar .

Bazı olayları unutmak kolay olmuyor. Hatırlar bir yana, Seyfullah Esinin emekliliğine çok az vakit varken yeni bir elçiliğe tayini de hayli tartışılıyor. Kemal Nejat Kartının kulakları çınlasın!..

Mankenlik ve ressamlık

Bir koltuğa birkaç karpuzu birden sığdıran kadınlardan 'Tülin Okan Türk - Amerikan Kültür Derneğinde bir sergi açtı. Sergi çok kalabalıktı, güzel kadınların şıklığı dikkati çekiyordu. Deniz Adanalı, Ayşe Kulin, önümüzdeki günlerde Ankaradan ayrılacak iranlı güzel Bn, Yazdan - Penah, hâlâ Antalya, daha doğrusu Alanya havasında olan Melek Güz, Lâle Kura da bunlar arasındaydı.

Serginin misafirleri resimleri incelerken "Tülin Okanın mankenliği mi iyi, ressamlığı mı?" diye tartışıyor - lardı. Bu tartışmalar devam ededursun, Tülin Okan şimdi, Fransada bir sergi açmağa hazırlanıyor. Bir fransız eleştirmeci, zarif mankenin resimleriyle çok ilgilenmiş de..

Tülin Okanın artistik bir pozu
İki karpuz bir koltukta

Başı göğe erenler

Ankarada bir düğün' havası esiyor. Fahri Arellerin güzel kızı Lâle ile mühendis Erdoğan Pancaroğlu evlendi. Arellerin Çânkayadaki evlerinde yapılan düğün kokteylinde şık ve güzel bir kalabalık toplandı. Ne var ki, misafirler arasında Melâhat Tlabarın eksikliği göze çarpıyordu. Bu gençkız bir süredir Romada bulunuyor. Oradan Londraya ve Parise geçecek, biraz başka çevrelerin havasını alıp dönecek.

Lâle Pancaroğlu, Faize moda salonunda dikilen gelinliğiyle kolay kolay unutulmayacak bir gelindi, misafirler seyre doyamadılar.

Önümüzdeki günlerde Yeşim Atasagun ile Zeynep Ergüderin düğünleri var. Yeşim Atasagun, Kavaklıdere Tenis Kulübünün en güzel kızlarındandır ve şimdi Dışişleri ailesine katılmaktadır. Balayım da Birleşmiş Milletlerde yapacak. Hani, İldeniz Divanlıoğlu oraya atandı ya..

İstanbuldan armatör Avni Meserret çinin güzel kızı Gülden Meserretçi de geçen hafta Ankaraya geldi. O da nişan hazırlığında. Emel Avkon da mutlu bir görümce rolünde görünüyor. Son günleri Faize moda salonunda provalarla geçiriyor. Niyeti, Meserretçilerin 26 Haziranda Yeniköydeki evinde yapılacak nişanda çok şık olmak. Başta Memduha Satır, daha şimdiden birçok Ankaralı, bu nişana gitmeğe hazırlanıyor.

Başı göğe erenler arasında kordiplomatiğin ş?n dulunu unutmağa imkân var mı? Anka Bohrens ile amerikalı kocası Nick Murfy, balaylarını Abantıta geçirdiler. Başkentin başka bir şen dulu Ayşe Kulin de, naylon hikâyelerin hatırasını politika hikayeleriyle unutmuş görünüyor. Her yerde Coşkun Kırca ile beraber. Onların da başı göğe erecek mi?

İstanbul eğleniyor

Ev partilerinden sonra İstanbulda bahçe partileri başladı. Önce Şehsuvar Menemencioğlu bîr parti verdi. Sevgili yeğeni Esra Bereketin gelişi şerefine bütün sosyeteyi Erenköydeki evinin bahçesine topladı. Şehsuvar Menemencioğlu İstanbulun gözde bekârlarından birisidir. Bir aralık aktris şirin Devrim ile evlendi ama, gelin - görümce münasebetleri iyi yürümediğinden, bu evlilik kısa sürdü. Serra Yazıcı ile evlenmesini bekleyenler, de hayal kırıklığına uğradılar. Serra Yazıcı çok güzel ve zarif bir kadın. Eren köydeki güzel evin sahibeliğine de, Sedef Adasına da çok yakışır ama, Erenköydeki köşk ne kadar büyük olursa clsun iki sahibeyi sığdırmak kolay değil. Bu evin mutlak sahibesi, şimdilik. Revan Şehsuvaroğludur. Ara sıra Esra Bereket de gelince aile saadeti tamamlanıyor.

Esru Bereket, Haydarâbat Nizamının gelinidir ve Prenses Dürrüşehvarın büyük oğluyla evlidir. Çok güzel değildir ama. akıllı ve hoş bir kadındır. Hindli kocasından ayrılacağını söyliyenloe de yanıldı. Hind - t ürk evliliği güzel gidiyor, genç kadının Hindistanın ikliminden başka hiç bir şikâyeti yok. O akşam, bahçe partisinin ağırlık merkezi bu genç kadındı.

İstanbul sosyetesi geçen hafta Perşembe günü de Moda Deniz Kulübünde buluştu. Terziler, berberler günlerce bu gece için çalıştı denebilir. Sonra efendim, Anadolu Kulübü açıldı, sosyete motörler ve vapurlarla Büyükadaya taşındı, güzellik ve şıklık yarışı biraz da orada devam etti. Ankara sosyetesi CKMP — AP — CHP — MP dedikoduları ve gökgürültüleri arasında mevsim değişikliğinin farkına bile varmadı ama, İstanbul yazın tadını çıkarmağa başladı.

Ya arsa?

AP'nin ça-ça kraliçesi Neriman Ağaoğlu Karadeniz gezisinde, Soya tesislerinin açılışı sırasında:

"— Bu tesislerin temelini kocam atmıştı, kurdelesini kesmek bize kısmet oldu" demiş.

CHP liler de sormuşlar:

"— Temel hangi arsaya atılmıştı?"

Seçim öncesinde böyle sorular ve cevaplar çok duyacağız, değil mi?

Hoşça kal Paris!..

Paristen merkeze dönen Bülent Uşaklıgil ve eşi şerefine Türk Kültür Kulübü üyeleri bir yemek vermişler. Dauphin pavyonunda verilen yemek sentimantal konuşmalarla geçmiş. Ekrem Apaydın Büyük Elçiye güle güle demiş, o da Paristen ayrılmanın hüznünü belirten bir konuşma yapmış.

Dünya küçüktür, Paris haberleri de gecikmeden geldi Ankaraya. Gecenin en hoş kadım Türk Kulübünün çalışkan üyesi Hayriye Neyzi idi, diyorlar;. Hayriye Neyzi, bütün türk dip lomatlarının toplandığı yemekte kadınlara birer parfüm hediye etmeyi bile unutmamış. Kokladıkça Uşaklı güleri hatırlayacaklar. Yemeğin en güzel kızı da Ayşegül Sirmenmiş. Yâni, Muharrem Nuri Birginin sekreteri. Roma Turizm ve Tanıtma temsilcimiz Nevin Menemencioğlunun kızı Ayşegül Sirmen, Cenevrede milletlerarası tercümanlık fakültesini bitirdikten sonra NATO delegasyonunda görev aldı. Doğrusu, herkesin dikkatini çeken çalışkan, güzel bir sekreter.

Dauphin pavyonundaki yemek, galiba bütün türkler için bir veda toplantısı olmuş. Hayriye Neyzi Türkiye ye tatile geliyor. NATO Elçiliği Müsteşan Faik Melekin eşi de yazı geçirmeğe İstanbula geldi.

Aile çoğalıyor

Eski Dışişleri Bakanı Selim Sarper ailesinin nüfusu artıyor. Ailenin iki kızı da yeni evli. Biri Romanın yeni sefiresi Ülker Kural, öteki de mimar Şevki Vanlının eşi. Nüfus artışını **yalnız** küçük kız destekliyor. **Ayşe Vanlının** çizgileri hayli değişmiş, düğünlerde, kokteyllerde **bol** elbiselerle göze çarpıyor.

Babalar ve çocuklar

Seçimler yaklaştıkça Yüksel Menderes babasına daha çok benziyor. Saçının taranışından siyah gözlüklerine kadar herşeyiyle babasının bir modeli olmağa çalışıyor. Geçen gece Ankara Palasın bahçesinde genç ve güzel eşiyle otururken, onu seyredenler "Babalar ve çocuklar" üzerine ilginç yorumlar yaptılar, Yüksel Menderesin Aydındaki seçilme şansını tartıştılar. Türkiyede birçok şey hızla değişiyor, ama bazı kafalar hep aynı yerde!..

SOSYAL HAYAT

Moda

Yaz akşamları için

Yazın en çok kullanılan kıyafetler, yıkanan kumaşlardan yapılmış pratik elbiselerdir. Buna rağmen, yazın çok sıcak günlerinde de her kadının gardırobunda şık bir kokteyl veya yaşadığı hayata göre şık bir akşam elbisesi bulunmalıdır. Sayfiye şehirlerinde, hattâ köyde bile bu tip bir elbiseyi giyecek fırsatlar çıkar. Bu tip bir elbisenin en kullanışlısı şık bir emprime Kumaştan yapılmış, giyimli bir elbisedir. Şık bir emprimeden yapılmış giyimli bir elbise için bu yıl çok tutunan biçim, tunikli biçimdir. Elbise tam kolsuzdur ve yılın modasına uygun olarak, çok boğucu olmıyan, kapalı, devrik bir yakaya sahiptir, önemli bir özelliğini de boru biçimi olup dümdüz inmesi, bir alt eteğin üç veya dört par m ak üstünde bitmesi, bir kuşakla hafifçe sıkılmış, düşük bel siluetinin esas alınmış olması teşkil etmektedir. Devrik yakanın kenarına takılmış bir iğne veya çiçek, elbiseye gerekli şıklığı yermektedir.

Bu tip bir, emprime elbise hem her yere gidebilmekte, hem de rahatça giyilebilmekıtedir. Ayni biçim, siyahlı beyazlı ipekli bir pötikareden de yapılabilir. Aksesuarlar siyah olursa daha da şık durur. Bilindiği gibi, çantalar çok küçülmüştür ve giyimli elbiselerle poşet çantalar kullanılmaktadır.

Daha abiye, daha şık, giyimi daha zor süslü, bir yaz elbisesi de, bu yıl çok moda olan şifon, muslin ve bu tip şeffaf kumaşlardan yapılan bir elbisedir. Bu tip kumaş için ideal biçim, tek uçları çift volanla biten, dümdüz bir boru elbisedir. Elbisenin kemeri ve kuşağı olmayıp, tam kolsuadur ve boyundan uzak bir şekilde biçilmiş olan kapalı, devrik yaka, ufak bir eşarp halinde bağlanmaktadır. Bir iğne veya herhangi bir süslü broşla bağlanan bu ince, uçucu eşarp, elbisenin süsünü teşkil etmektedir.

Başka yazlıklar

Bu, tip şeffaf kumaşlarla çok tutunan bir başka biçim de, baştan aşağı pliseli biçimdir. Baştan aşağı pliseli, gece mavisi, siyah ve lâcivert bir mus lin elbisenin ince bir kemeri, süslü düğmeleri ve beyaz bir yakası vardır. Elbise tam kolsuzdur. Böyle bir kolsuz enbiseyle de yaz geceleri tiyatrodan yemeğî, dansa kadar her yere git mek mümkündür.

Başka bir süslü yaz kıyafeti de etek - bluz kıyafetidir. Meselâ tam kol suz, yakasız, açık renk şık bir gipur dantel ,blûz, uçları hafifçe evaze olan veya uçları pillerle zenginleştirilmiş aynı renkte bir etekle iç açıcıdır ve uy gun aksesuarlarla en şık yere gidebilir.

Bu yaz kıyafetlerinin şık durması için saçların kısa kesilmesi, fazla kabartılmaması şarttır. Saç modası daha uzuna da müsaade etmekle beraber, arkası önden de kısa kesilmiş ve yanaklara doğru akroşkör şeklinde ge len kısa saçlar, en atik tetik ve şık duran saçlardır.

Dekorasyon

Evin yaz kılığı

Dekorasyon, insanların hayatında gün geçtikçe daha önemli bir yer işgal etmeğe başlamıştır. Bugün artık dekoratörler, evlerin yalnızca şekil ve renk armonisi balonundan güzelliğini değil, bu evlerin içinde yaşıyan kimselerin psikolojik durumlarım da gözönünde tutmak durumundadırlar ve bunun için ayrıca psikoloji dersi de görmektedirler.

Dekoratörler, dekore edecekleri evin halkının psikolojik durumunu inoeleyedursunlar, genel psikolojik kaideler de genel olarak bütün evlere uygulanmakta ve ev kadını, buna göre. evine yeni bir hava, yeni bir görünüş getirmektedir. Bunlardan biri de, son günlerde sözü çok edilen "evin yaz kılığı"dır. Özellikle sazlığa gitmeyen veya çok kısa tatil yapanlar için evin yaz kılığına bürünmesi artık bir zorunluk olarak kabul edilmektedir. Çünkü, ev halkının psikolojik durum - farı üzerinde renkler ve şekillerle etkili olmak, onları ferahlatmak, çalışma ve mutlu olma güçlerim artırmak mümkün sayılmaktadır.

Evi yaz kılıfına sokmanın en kolay yolu, eski bir usûle yeniden rağbet etmek, oturma odasındaki koltuk ve kanapeleri renkli, iç açıcı, çiçekli kılıflarla giydirmektir. Renkler seçilirken tabiat renklerini ele almak, yeşille maviyi dinlendirici, portakal ren giyle sarıyı da sıcak renk olarak kullanmak lâzımdır. Meselâ evin kullanılmayan veya sandıklara, odun parçalarına kömür tenekelerine depo vazifesi gören balkonları, derhal tahliye edilmeli, yıkanıp temizlenmeli, par-

maklıkların boyası tazelendikten sonra burası, güneş renginde şezlong, sandalye veya yastıklarla oturulabilir, güneşlenilebilir bir hale sokulmalıdır. Böyle unutulmuş bir balkonu veya terası, piyasada çok bulunan demir bahçe takımları ile şık bir hale sokmak mümkündür. Ama bunun için muhakkak büyük masraflara girmek de şart değildir. Ev kadını eski şezlonga boyayıp, yeni bir kumaşla yenileştirerek, eski bir masanın üzerine renk li ,iç açıcı bir örtü yaparak, yerde bol hasır ve renkli yastık kullanarak da balkonu cazip hale getirebilir.

Kabadan zarife doğru

Avrupada son zamanda çok moda olan birşey de, tahta sandalyelerin iç açıcı renklere boyanmasıdır. Özellikle kahve sandalyesi dediğimiz, oturacak yerleri kaba hasırdan yapılmış sandalyeler çok modadır. Bunların her biri ayrı bir renge boyanarak, rüstik bir yemek odası takımı meydana getirilmekte, ine boyanmış uzun veya yuvarlak bir masa, iç açıcı bir ör tü ile takımı tamamlamaktadır.

Yaz kılığına bürünen bir evde yapı lacak kolay işlerden biri de, koltuklara yaz kılıflarını geçirirken, ağır par deleri, ağır bibloları, büyük halıları ortadan kaldırmak, bunların yerine çok hafif basma perdeler, mümkünse yarım perdelet, sepet gibi, testi gibi hafif dekorasyon eşyaları- koymaktır. Duvardaki resimleri değiştirmek de güzel bir usûldür. Dergilerden kesilmiş güzel yaz manzaraları, yaz renk leri eviri havasını kolaylıkla değiştirecektir.

Evi yaz havasına sokmak için elbette ki en fazla çaba, ev kadınına düşecektir, fakat bu, zevkli bir çabadır.Bu kadını, muhayyilesini, ihtiyaç lan hesaplıyarak kullanacak, ikmale kalmış çocuklara çalışacak serin bir köşe hazırlarken güneşlenecektir. Bu arada, rahatlıyacak bir köşe yapmayı da ihmal etmiyecektir.

Evin sonbaharda yaz kılığından kış kılığına girişi, ev halkı için yeni bir çekici havanın yaratılması demektir.

Seçimkondu

Anadoludan Ankaraya yeni göç eden genç bir karı-koca ile tanıştım. Kadının üzerinde yamalı bir basma entari, erkeğin sırtında soluk bir ceket, elde dikilmiş bir mintan vardı. Yataklarım sırtlamış, kapkacaklarını bir sepete doldurarak yola çıkmışlardı, ama yarından çok umutlu görünüyorlardı. Ankarayı saran gecekondu tepelerinden bir tanesinde başlarım sokacak bir oda bulmuşlardı, hem de elektrikleri vardı. Komşulara su da geliyordu. Evet, mutla ve umutlu görünüyorlardı. Kendilerine rastladığım zaman, erkek, eşini bir "kapı"ya -yani bir işe- yerleştirmeğe çalışıyor, "Bir kaç gün acemilik çeker, çabuk alışır, herşeyin hakkından gelir" diyordu.

Kendisinin ne iş yapacağını soranca, daha da neşelendi. Kendisi, daha önce Ankaraya göç eden kardeşleriyle beraber çalışacakmiş. İyi bir ,iş tutturmuş kardeşleri: Gecekondu yapımında işçilik ediyorlarmış.

"— Gecekondu yapanında sürekli iş bulabilir misiniz?" diye sordum.

"— Bu iş, seçimlere kadar nefes aldırtmazmiş" diye cevap verdi.

Gerçekten de seçimlerin "ılık havasi"na girdiğimiz günden bu yana büyük şehirlerin gecekondu bölümlerinde büyük bir gelişme göze çarpmaktadır. Kendi evlerini kendileri yapanların yanında, "ticaret yapanlar" da demokrasinin oy mekanizmasından alabildiğine faydalanmakta-: dırlar. Eskiden evsiz vatandaşa konu komşusu yardım eder ve imece usûlü, gecekondular yapılırdı. Bugün artık Ankarada gecekondu ustaları, gecekondu işçileri vardır ve bir "gecekondu endüstrisi" doğmuştur. Bugün Türkiyede toprak ağaları yanında bir de gecekondu ağaları vardır: Üstelik bu ikinciler ne kanun tanımaktadırlar, ne de nizam!

Ankara Belediye Başkam sayın Erkut, gecekonduların dertlerini yerinde tespit için, birgün, ayağına çizmeyi takmış, dağ-bayır dolaşıyormuş. Hiç beklemediği bir yerde, hali vakti yerinde olduğunu bildiği bir memleketlisine tesadüf etmiş ve:

"— Hayrola, ne yapıyorsun burada?" diye sormuş ve şu cevabı almış:

"— Yazlan memlekette, kışları burada oturuyorum. Avratların biriyle çocukların bir kısmım da buraya getirdim."

Ne desin Belediye Başkam? Bakmış, hemşehrisinin evi 327 numaralı kanunun şuurları içinde ve üstelik ona elektrik, su, yol götürmekle de kendisi sorumlu!

Gecekonduların bir İhtiyaç mahsulü olarak meydana çıktığı bir gerçektir. Ancak, gecekondu yapmanın bu şekilde gelişmesi bugün antik kolay ticareti teşvik eden, şehirciliği öldüren, çeşitli sosyal ve ekonomik meselelere yol açan bir felâket halini almıştır. Her yeni siyasî seçimde bu felâket biraz daha büyümekte, oy kaygusu ve politikacıların tutumu yüzünden, basının da desteğiyle, sözde evsiz - barksız vatandaşlar korunurken, istismarcıların ekmeğine de yağ sürülmektedir. Evsize ev vermek, kendi yuvasını yapana devletçe yardana olmak, şehirleşmenin tabii bir sonucu olan gecekondu yapmam kanun! bir yola yöneltmek elbette ki politikacıma görevidir. Ama politikacı bu görevi yerine getirirken gecekondu ağalarına, istismarcı gecekondu tücarına, gerçek yuvasızları sömürenlere paydos demesini de bilmeli, bunlara karşı gerekli tedbirleri almalıdır. Gecekondu İle ilgili bütün kanunların yeni baştan de alnunası, istismarı önleyici tedbirlerin getirilmesi şarttır. Çünkü mevcut kanunlar çelişme halindede ve bunlardan en çok faydalananlar, ne yazık ki, İhtiyacı olanlar değildir!

Jale CANDAN

S İ N E M A

Türkiye

Koordinasyon!

Türkiyeyi yabancı ülkelerde tanıtmak ve yabancı ülkelerle kültür münassbetlerini düzenlemek üzere, çeşitli bakanlık temsilcilerinden meydana glen bir "Tanıtma ve Kültür Mü nasebetleri Koordinasyon Komitesi" (TKK) vardır. Bu komisyon, son zamanlarda yabancı sinema festivallerine katılan yerli filmlerin artışını gözönüne alarak, devlet adına bu festivallere katılacak filmleri seçmekle görevli "Uluslararası Şenliklere Devlet Adına Katılacak Filmleri Seçme Komitesi" **(FSK)** kurmuştur. Üç Bakanlık - Turizm ve Tanıtma Dışişleri, Millî Eğitim- temsilcisi ile iki sinema yazarından meydana gelen "FSK" he men işe başlamış, çeşitli sinema kuruluşlarına, Dışişleri Bakanlığından gelen festival davetlerini ileterek, u. luslararası film yarışmalarına katılmak isteyen sinemacıları uyarmıştır. Bir süre sinemacılardan hiç ses seda çıkmamış, buna rağmen, "FSK"nm yazışma görevini üzerine alan Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, tekid yazılarıy la da sinemacılarımızı âdeta festivallere katılmağa teşvik etmiştir. Nihayet dipsiz kuyu, hem de önceki ilgisizliğine taş çıkartır şekilde, cevap vermiş ve "FSK"ne birbiri ardından filmler gelmeğe başlamıştır. İki hafta öncesine kadar' "FSK'ya, hepsi de hem Balkan Yarışmasına, hem de Mos kova Film Festivaline katılmak için üç film gönderilmiştir. Bunlar "Karan, lıkta Uyananlar", "Keşanlı Ali Destanı" ve "Üç Tekerlekli Bisikief'tir. "FSK" bu filmlerin üçünü de- seyretmiş, fakat tam karara varacağı sırada komiteye, bu yıl Doğu bloku ülkelerindeki film festivallerine katılmak konusunda mevcut protokollerde hiçbir kayıt bulunmadığı bildirilmiştir. Ne yönden bakılırsa bakılsın, iler tu. tar yeri olmayan bu tutum ilgililerce büyük bir hayretle karşılanmıştır. Ma demki bu yıl Doğu bloku ülkeleriyle festival alışverişi yoktu! o halde Dışişleri Bakanlığı niye bu festivallerin reklamını Turizm ve Tanıtma Bakanlığı eliyle yapmağa devam ediyor, sinemacılara festival tüzüklerini gönde riyor, katılma şartlarını bildiriyordu? Mademki bu yıl bu çeşit festivallere katılmak söz konusu değildi, neden filmler "FSK" ce görüldükten ve tam **karara** varılacağı sırada bildiriliyordu?

Protokol hazretleri

İşin en tuhaf yönü de şudur: Moskova Sinema Festivali için protokol meselesi bir dereceye kadar ileri sürülse bile, Balkan Film Yarışması için böyle birşey asla söylenemez. Çünkü Türkiye bu yılın başında Sofyada Unesco'nun himayesinde toplanan konferansa Turizm ve Tanıtma Bakanlığı temsilcisi vasıtasıyla katılmış, "Balkan Film Yarışması" protokolüne ve statüsüne resmen imza koymuş, hattâ bir ara ilk festivalin Türkiyede yapılmasını teklif edecekken, zaman darlığı dolayısiyle. gelecek yılkı ikinci festivalin burada yapılmasını teklif etmiş ve bunu kabul ettirmiştir. Şimdi, aynı Hükümetin bir Bakanlığı "protokol yok" derken, öbür Bakanlığı bu konu da resmen taahhütte bulunmuş durumdadır, ama bunların birbirinden haberi yoktur. 'Öyle görülüyor ki, Balkan Film Yarışması protokolüne imza koyan altı ülkeden beşi -Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Yugoslavya, Arnavutluk- önümüzdeki yıl Türkiyehin öne sürdüğü ev sahipliği teklifine,, kamp da, filmlerini ele alıp sınıra geldikleri vakit kendilerine, "Film yarışması mı? Böyle birşeyderi haberimiz yok. Haydi, uğurlar olsun" denecektir. Koordinasyon dediğin de böyle olur zaten!..

Meselenin bir de iç ve dış sinema bakımından yol açacağı mahzurlar vardır. Sinemacılar ile devlet arasında "FSK" eliyle kurulmak istenen bağ, daha ilk temasta sinemacıların güvenini kıracak şekilde kopmuştur. Öte yandan, Balkan Film Yarışmasına katılmak, yarışmanın ikincisinin ev sahipliğini yapmak taahhüdünde bulunan Türkiye, yılda 150'nin üstünde, yâni protokole imza koyan öbür beş ülkenin toplam yapımından fazla film çevirmektedir, Türkiyenin bu festivale bir film bile göndermemesi tek keli-. meyle yüzkızartıcıdır.

Bir yerli film çekiliyor
Boyacı küpü

Nâzım Hikmetin Bursadan

Nazım Hikmet için 1941 İlkbaharı Bursa hapishanesinde geçiyor. Semiha Berksoy ile mektuplaşması devam ediyor. -Şair, "Berksoy'u hep "'Bergsoy" diye yazıyor-. Umutsuzluk duyguları gittikçe kuvvetlenmekte. Üçbuçuık yıldır hapishanededir. 1941 Nisan ayında, şair ile opera sanatkârı arasındaki mesele Tosca'dır. Mektuplardan anlaşılıyor ki Tosca'nın livresini türkçeye çeviren Nazım Hikmettir. Hapishaneda geçimini tercümeler yaparak, senaryolar yazarak sağlıyor. Tosca'yı radyodan dinlemiş. Fakat artık kalbine bir hüzün ve umutsuzluk da yavaş yavaş dolmakta. Mektubundaki yazıp ta karaladığı bir cümle bunu ortaya koyuyor.

İşte, 25.4.1941 tarihli mektubu:

Kızım,

Metotublarını muntazaman alıyorum. Seviniyorum, Tatilinde Bursaya gelirsen, beni yoklarsan çok bahtiyar olurum.

Şu hocanın kim olduğunu bir türlü anlayamadım. Her halde Maarif Vekâletinden filân olacak. Sen bana ismini yazıver.

Toska operasını, radyomuzun başında ve saatinde dinlemek iznini Müdürümüzden almıştan. Binaenaleyh harikulade sesinin dalgalarıyla avunabildim, müteselli oldum. Para bu gün yarın gelir. Toska tercüme hesabını da bu suretle sayende kapatmış olduk.

Plakların anneme verilecek. Merak etme.

Sana göndermek için yaptığım resmi beğenmedim. Sana layık bulmadım. Bir yenisini yapıyorum.

Bizim kurtulmamız da yine uzak istikballere kaldı galiba (Bu cümle karalanmış, ama okunuyor) Dayı paşamın gözlerimden öpmesine teşekkür ederim. İnsan bu kadar suçsuz ve memleketinin böyle günlerinde hâlâ eli kolu bağlı durmağa mahkûm oldukça gözlerinden öpülmesi de bir acayip teselli oluyor.

Ne yapalım.

Beklerim.

Bu da, 11.5.1941 tarihli mektubudur:

Semiha, kızım,

Sana cevap vermekte geciktim. Sebep? Biraz hastaydım. Altı aylık bebek gibi boğaz' oldum. Kırk yaşında insan bebek hastalığı olursa hastalık ta kepazeleşiyor. Sen Baterflayı ne zaman oynuyorsun? Mektuplarını ve mecmualarını aldım. Vasfi Rızanın senin hakkında yazdıkları hoşuma gitti. Aferin ona..

Ben çalışıyorum. Şiir yazıyorum. Behçet Kemalin devam eden alâkasına teşekkür ederim. Alâkanın bile devamlısı nadirattan oldu.'

Bugün üçbuçuk seneyi doldurdum. Demek resmi hesaplara göre daha 24 buçuk seneden biraz fazla cezam kaldı. Onu yatar, adalet hükmünü icra eder, çıkarız.. Haydi hayırlısı...

Bana Baterflayı oynayacağın zamanı bildir. Dinleyeyim. Kal sağlıcıkla Semihacığım.

Bunu bir başka ve mânası pek anlaşılmayan mektup takip ediyor. Tarihi 16.5.1941. Orada "yurdum ve halkım için dövüşmek"tan bahsediyor. Halbuki Türkiye harp .halinde değildir. Nâzım Hikmet daha sonraları Sovyetler Birliğini yurt edinmiştir. Ama o tarihte henüz Almanya Rusyaya da tecavüz etmemiştir. Belki şair, o mektubun-, da biraz daha romantik olmak istemiş:

Semiha kızım,

122,50 lirayı ve sevimli mektubunu aldım. Yeni temsilinde muvaffakiyetler dilerim. Solunu bekliyorum. Sıhhatim düzeliyor. Biraz fazlaca okumaktan gözlerim ağrıdıydı. Tedavi ettim. Geçti.

Hapishanemde rahatım iyidir. Beni yurdumun ve halkımın bu müşkül günlerinde yurdum ve halkım için dövüşmek imkânından hâlâ mahrum bırakmaları acı ve komik. Komiğin bir acayip bir derin acılığı vardı, iste öyle bir acılık.

Her ne hal ise.. Sabredelim.

Senin resme başladım. Bitmek üzere

Mektuplarının arasını uzatma.

Ben kısa yazıyorum. Hapis adamının yazacak nesi olur.

Sen uzun yaz.

Toskanın fotoğraflarını sabırsızlıkla bekliyorum.

Hasretle

İmza

Behçet Kemalin mektubunu kendisine ver.

N.H.

Nâzımın Semihaya yazdığı mektupların bir tanesinde, 24.5.1941 tarihini taşıyanında şair siyasî durumundan bahsetmektedir. "Dayı", Ali Fuat Cebesoydur. öyle anlaşılıyor ki Nâzım o tarihlerden itibaren artık bıkmaya başlamıştır. Ve mahpusluk ağır gelmektedir. İlgiyle okuna cak olan bu mektup şudur:

Semiha Berksoya Yazdıkları

Semiha kızım,

Fotoğrafları ve mektublan aldım. Mumlar sahnesindeki resim fevkalâde.

Bana karşı gösterdiğin dostluğun minnettarıyım. Dağ dağa kavuşmaz insan insana kavuşur. Bir gün elbet kavuşuruz kızım, ve benim de elime minnet borcumu ödemek fırsatı geçer elbet.

Behçet Kemalin dostluğuna sevindim. Çocukcağızı bir de ayrıca her hafta bana mektup yazmak angaryasından kurtarmak için, kabalığı göze alarak, ona cevap vermiyorum. Sen teşekkürlerimi söylersin.

Dayıma ne diye, bu işi gücü arasında mektub filân yazarak uğraştırayım. Ben Türk halkına, Türk yurduna ; hain olmadığımı biliyorum, hakiki Türk halkı da biliyor, dayım da biliyor. Lâzım gelen kanuni teşebbüsleri yaptım. Bütün bunlara rağmen hâlâ hapisteysem bu ne benim. ne halkımın, ne de dayımın suçudur.'Bu suçun hesabını Tarih önünde verecek biz değiliz. Her ne hal ise, mektubuna derhal cevap vermek ve derhal cevap almak İçin postaya bugün yetişsin diye kısa kestim.

Hasretle

Bu arada şair ile güzel gözlü sinyorina arasında gene bir münasebet kesintisi olduğu anlaşılıyor. 29.9.1941 tarihli bu "mektubu Nâzım Hikmet annesi Celile hanıma, yazmıştır. Zarfın üzerinde Celile hanımın soy adı yoktur. Nâzım, sadece "Bayan Celile" yazmış, altına adresi eklemiştir:

Anneciğim,

Mektubunu aldım. Sevindim. Temennim açacağın resim' sergisinde muvaffak olmaklığındir. Bu hususta Maarif Vekiliyle konuşsun iyi edersin. Ben Semihadan çoktandır mektub alamıyorum. Merak ediyorum kızı. Kendisine mektub yaz. Benim mektubları niçin cevapsız bırakıyor. Yoksa farkına varmadan Semihanın harikulade kalbini kırdım mı?

Ben burada resim yaparak, senden aldığım dersten çok istifade ederek vakit geçiriyorum.

Sıhhatim fena değil. Yalnız havalar bozunca siyatik başlıyor.

Ellerinden öper mektubunu beklerim anacığım.

Oğlun

İmza

Semiha bu mektup üzerine şeker yollamış, mektup yazmış ve sonra Bursada şairini görmüştür. O devrin üç tatlı mektubu şudur:

Semiha kızım,

Merhaba, gönderdiğin şekerleri afiyetle yedim ve kitabı zevkle okudum. Sen o şekerlerden daha tatlı ve o kitaptan çok daha meraklı bir insansın. Ziyaretime gelirsen sevinirim. Yalnız gelmeden önce mektub yaz. geleceğin günü bildir, sana burada bir otelde oda hazırlatalım.

Haydi güle güle ve çabuk gel

*

26.10.941

Kızım.

Sevimli mektubunu aldım. Sevindim. Bayram ertesi oldu. Yakında beni görmeğe geleceğini ümid ederim.

Gelmeden önce hareket gününü bildir. Ve Bursaya gelince Cezaevine telefon edip beni iste.

Ben rahat, ümidli ve kuvvetliyim. Sabır etmesini öğrendim.

Hasretle

*

19.11.1941

Semiha

Mektubuna -Bursadakl intibalarını çok ustaca ve sanatkâra ne anlatan mektubuna -geç cevap verişimin sebebi hastalığımdır. Soğuk almışım. Ateş geldi biraz; Şimdi iyiyim. Ayaktayım, Sıhhatli olmağa çalışıyorum. Neşem -her şeye rağmen- yerinde.Elimden geldiği kadar ihtiyar-Hımamaya çalışıyorum. Bunun da bir çaresi var ki annem keşfetmiş; Çalışmak. Ancak iş, sevilen, sevile sevile ve inanılarak yapılan iş insanı genç tutuyor. Ben bir çok sebeplerden genç kalmaya mecburum. Resim yapıyorum, okuyorum, yazıyorum ve düşünüyorum.

Günlerim böyle geçerken ümitsiz olmak mümkün değil. Bilakis dehşetli ümidli ve nikbinim.

Sen belki yakında gideceksin. Ben senin sesini bütün kudretiyle dinliyemediğîm için mahzunum. Ama gün gelecek sen daha olgun daha ustalaşmış harikulade sesinle insanlara yaşamak aşkını vereceksin ve ben o zaman elbette seni doya doya dinliyebileceğim.

Hasretle

SABO

Güneş Şehri Antalyanın Yegâne Plajı

PLAJ

KUM ve DENİZ

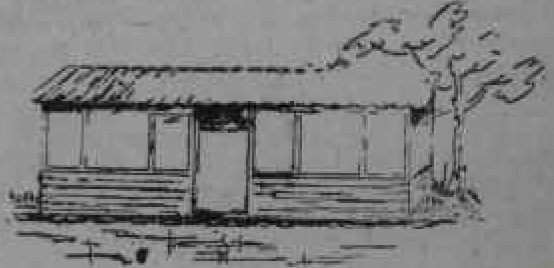
NEFİS MANZARA

ORKESTRA - MÜZİK

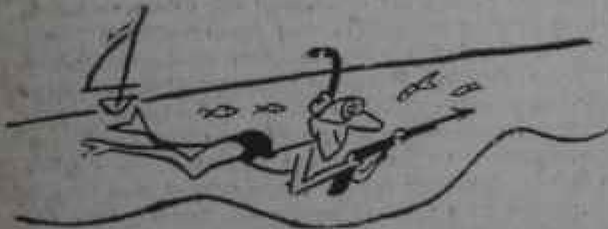

CAMPİNG

MOTEL

NEFİS BALIKLAR

MÜSTAKİL DUŞ VE TUVALETLİ
TAM KONFORLU ODALAR

RESTAURANT

ODA, KAHVALTI, ÖĞLE, AKŞAM YEMEKLERİ ve PLAJ ÜCRETİ DAHİL TEK KİŞİ İÇİN KOMPLE FİYAT: 50 TL. CAMPİNG ŞAHIS BAŞINA 5 TL.

(AKİS — 389)

Paris

Her Çarşamba, Cuma ve Pazar Roma tarikiyle Paris. Şahane servis.. iki dili tam manasiyle bilen kabin hizmet personeli... Paris'in Maxim's Lokantası tarafından hazırlanan yemekler... ve hepsinden mühimi, PanAm'ın sağladığı Pahabiçilmez Avantaj "Tecrübe"den istifade!

Dünyanın En Tecrübeli Havayolu PanAm ile daha iyi seyahat edersiniz

Frankfurt

Hergün uçak değiştirmeden Frankfurt. Şahane servis... iki dili tam manasiyle bilen kabin hizmet personeli... Paris'in Maxim's Lokantası tarafından hazırlanan yemekler... ve hepsinden mühimi, PanAm'ın sağladığı Pahabiçilmez Avantaj "Tecrübe"den istifade!

Dünyanın En Tecrübeli Havayolu PanAm ile daha iyi seyahat edersiniz

Barselona

Her Çarşamba, Cuma ve Pazar Roma tarikiyle Barselona. Şahane servis.. iki dili tam manasiyle bilen kabin hizmet personeli... Paris'in Maxim's Lokantası tarafından hazırlanan yemekler... ve hepsinden mühimi, PanAm'ın sağladığı Pahabiçilmez Avantaj "Tecrübe"den istifade!

Dünyanın En Tecrübeli Havayolu PanAm ile daha iyi seyahat edersiniz

Nereye seyahat ederseniz ediniz...

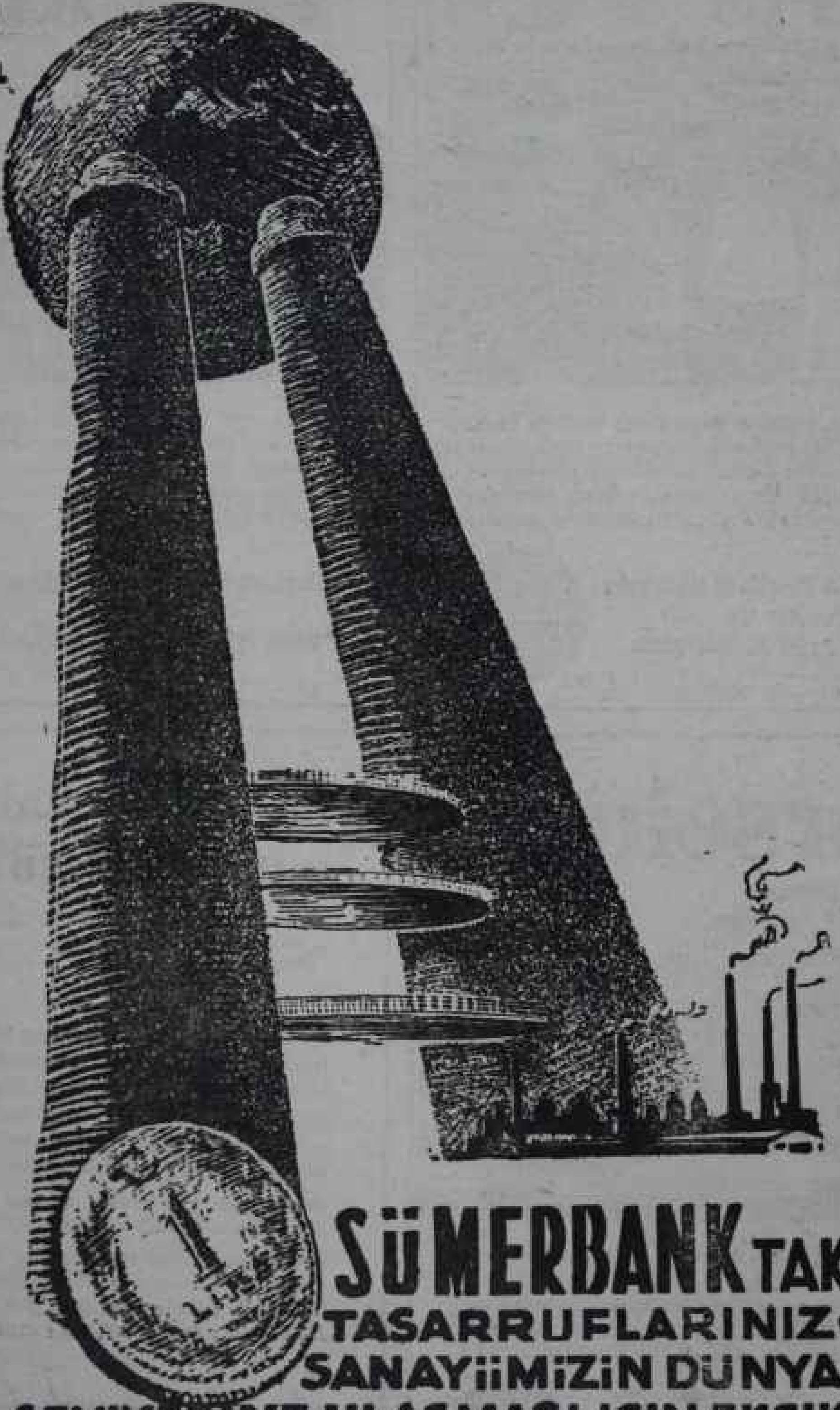
Uçak seyahatlerinde hiçbir şey tecrübenin yerini tutamaz. Ve PanAm'ın 6 kıtadaki tecrübesine hiçbir havayolu erişememiştir. Dünyanın neresine seyahat ederseniz ediniz, PanAm'ın sağladığı pahabiçilmez avantaj olan tecrübenin verdiği rahatlıktan istifade ederek huzur içinde uçarsınız.

Rezervasyon için PanAm Seyahat Acentenize veya Bürolarımıza müracaat ediniz:

İSTANBUL: Hilton Methali, Tel.: 47 45 50
ANKARA: Atatürk Bulvarı 53, Tel.: 12 11 20
İZMİR: İzmir Palas Oteli, Tel.: 32 1 00
ADANA: Agba Oteli, Tel.: 32 38

Dünyanın En Tecrübeli Havayolu PanAm ile daha iyi seyahat edersiniz

(Basın A: 5551 — 380)

Fazla güneşte durmaktan ileri gelen baş ağrılarına karşı

GRiPiN

F A Y D A L I D I R

Oooo ne güzel fırsat...

HER AY 75 ÖĞRENCİYE
İKİ SENE MÜDDET İLE

250 liralık burs

ömür boyunca
AYLIK GELİR

ZENGİN
PARA İKRAMİYELERİ

TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI